

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNİN HAYVAN SAĞLIĞI VE
TARIM ALANLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ GÖRÜŞLERİ**

Mehmet DEMİR

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Mart 2023**

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNİN HAYVAN SAĞLIĞI VE TARIM
ALANLARINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
GÖRÜŞLERİ

Mehmet DEMİR

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Disiplinlerarası İş Sağlığı Ve Güvenliği Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ

Konya
Mart 2023

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans/Doktora tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.^{3,4}

27 Mart 2023

Mehmet DEMİR

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

27 Mart 2023

Mehmet DEMİR

TEŐEKKÖR

Tezimin hazırlanması sürecinde bana yol gösteren değerli katkılarını esirgemeyen danıőmanım Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ' a teőekkürlerimi sunarım.

Tezimin oluşumuna katkı sağlayan Celaleddin Karatay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, idare, öğretmen ve öğrencilerine teşekkür ederim.

Tez çalışmam sürecinde bana her zaman olduğu gibi bu süreçte de destek veren kıymetli eőim Nihal DEMİR' e ve kızlarıma teşekkür ederim.

Mart, 2023

Mehmet DEMİR

ÖZET

Mehmet DEMİR

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Hayvan Sağlığı Ve Tarım Alanlarında Okuyan

Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Görüşleri

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2023

İş sağlığı ve güvenliği, bireyin enerji harcayarak ortaya koyduğu iş muhtevasına giren her türlü çalışmada sağlığının korunmasını sağlamak veya bozulmasını önlemek için uygulanması gereken çalışmaların tümünü kapsayan bir olgudur. İş yerinde oluşabilecek kaza ve olayları önlemede iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin erken dönemde verilmesinin etkinliği konumuzun çerçevesini oluşturmaktadır. Bu çalışmada, iş eğitimi süresince verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin iş atölyesi ve iş sahalarında kazanın önlenmesinde etkinliğinin araştırılması ile okul ve öğrenciye ait değişkenlere bağlı sonuç üzerinde etkisinin farkı ortaya konmuştur. Mesleki eğitim okullarında verilen uygulamalı eğitim alanları da iş sahasında olduğu gibi kaza riski taşımaktadır. Bizim araştırmamızda Celaleddin Karatay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği alanlarının 11. sınıfında okuyan 43 öğrenci ile yapılmıştır. Bu alanı seçmemizin nedeni, diğer risk faktörlerinin yanında kimyasal ve biyolojik risk faktörlerini kapsamasıdır. Atölye ortamında yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğrencilerin farkındalığı hakkında veri toplanmıştır. Çalışma sonunda Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği alanına ait laboratuvar çalışmalarında öğrencilerin maruz kalacağı risklere karşı tutumu belirlenmiştir. Ele alınan önemli bağımlı değişkeni öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği görüşleri bağımsız değişkenler ise iş sağlığı ve güvenliği eğitimi, okulun iş-kaza deneyimi, çevresel faktörler olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin dışsal faktörler ile içsel motivasyonunun artırıldığı, okul ortamında oluşan İş sağlığı ve güvenliği kültürünün öğrenciyi pozitif etkilediği saptanmıştır. İş Sağlığı ve Güvenliği eğitiminin liselerde 8 saatlik bir konu olarak anlatılması yerine müfredata bir ders olarak girmesi önerilmektedir. Laboratuvar ortamında yapılan uygulama eğitimin, öğrencinin farkındalığına değer kattığı görülmüş olup temsili eğitimin artırılması önemsenmektedir.

Anahtar Sözcükler: İş sağlığı ve güvenliği, öğrenci, mesleki, tarım, hayvan

ABSTRACT

Mehmet DEMİR

Occupational Health and Safety Opinions of Students Studying in Animal Health and Agriculture Fields of Vocational and Technical Anatolian High Schools

Master's Thesis

Konya, 2023

Occupational health and safety is a phenomenon including all of the studies that must be implemented to ensure the protection of health or prevent its deterioration in all kinds of work that the individual performs by spending energy. The effectiveness of providing occupational health and safety training in the early period in preventing accidents and incidents that may occur in the workplace forms the framework of our subject. In this study, the effect of the occupational health and safety training given during the job training on the outcome depending on the school and student variables was revealed through the research of the effectiveness of the occupational health and safety training in the workplace and job sites in the prevention of the accident. Practical training areas given in vocational education schools also carry the risk of accidents, as in the workplaces. Our research was carried out with 43 students studying in the 11th grade of Agriculture and Animal Health and Breeding at Celaleddin Karatay Vocational and Technical Anatolian High School. The reason we chose this area is that it also covers chemical and biological risk factors as well as other risk factors. Data on students' awareness were collected with a semi-structured interview form in the workshop environment. At the end of the study, students' approach towards the risks they will be exposed to were determined in laboratory studies in the field of Agriculture and Animal Health and Breeding. While the important dependent variable was the occupational health and safety attitudes of the students, the independent variables were occupational health and safety education, the school's work-accident experience, and environmental factors. It has been determined that the internal motivation of the students is increased by external factors, and the occupational health and safety culture formed in the school environment has a positive effect on the student. It is recommended that occupational health and safety education should be included in the curriculum as a course instead of being taught as an 8-hour subject in high schools. It has been seen that the practical training in the laboratory environment adds value to the awareness of the student, and it is important to increase the representative education.

Keywords: Occupational health and safety, student, occupational, agriculture, animal

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği.....	5
2.1.1. İş Sağlığı Kavramı.....	5
2.1.2. İş Güvenliği Kavramı.....	6
2.1.3. İş Kazası.....	6
2.1.4. Meslek Hastalığı.....	7
2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Tarihçesi.....	9
2.2.1. Dünya Tarihi.....	9
2.2.2. Türkiye Tarihi.....	13
2.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmalarının Amaçları.....	15
2.4. İş sağlığı ve Güvenliğinin Mali Açıdan Önemi.....	15
2.4.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Çalışan İçin Mali Açıdan Önemi.....	16
2.4.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin İşveren İçin Mali Açıdan Önemi.....	16
2.4.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Devlet İçin Mali Açıdan Önemi.....	17
2.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Önemi.....	17
2.6. Türk Eğitim Sistemi.....	18
2.6.1. Mesleki Eğitim.....	19
2.6.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı.....	21
2.6.3. İşletmelerde Mesleki Eğitim ve Staj.....	22
2.6.4. Sigorta İşlemleri.....	23
2.6.5. Mesleki Eğitimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Gerekliği ve Faydaları.....	23
2.6.6. Mesleki Eğitimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Kapsamı.....	24

2.6.7. Mesleki ve Teknik Okulların İş Sağlığı ve Güvenliği Amacı.....	25
2.6.8. Meslek Liselerini Neden Tercih Etmeliyiz?.....	26
2.6.9. Meslek Liselerinde Tarım Bölümü.....	27
2.6.10. Meslek Liselerinde Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı Bölümü.....	29
3. GEREÇ ve YÖNTEM.....	31
3.1. Yöntem.....	31
3.1.1. Araştırma Modeli.....	31
3.1.2. Verilerin Toplanma Süreci.....	32
3.1.3. Görüşmelerin Yapılması.....	32
3.1.4. Çalışma Grubu.....	32
3.1.5. Verilerin Analizi.....	32
3.1.6. Geçerlik ve Güvenirlik.....	33
4. BULGULAR ve TARTIŞMA.....	34
4.1 Bulgular.....	34
4.2. Tartışma.....	58
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	60
5.1. Sonuç.....	60
5.2. Öneriler.....	61
KAYNAKLAR.....	63
ÖZGEÇMİŞ.....	68
EKLER.....	69
Ek 1. Etik Kurul Onayı.....	69
Ek 2. Araştırma İzni Onayı.....	70
Ek 3. Anket Soruları.....	71

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	34
Tablo 2. Sınıf Dağılımı	34
Tablo 3. Soru 1 - Öğrencilerin, 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu hakkında bilgilerine dair görüşleri.....	35
Tablo 4. Soru 2 - Öğrencilerin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanunları yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri	36
Tablo 5. Soru 3 - Öğrencilerin, eğitimleri süresince yeterli düzeyde iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi alıp almadıklarına dair görüşleri	37
Tablo 6. Soru 4 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kuralları yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri	38
Tablo 7. Soru 5 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemleri yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri.....	39
Tablo 8. Soru 6 - Öğrencilerin, uygulama derslerinde, öğretmenleri tarafından iş sağlığı ve güvenliği kuralları hakkında uyarı alıp almadıklarına dair görüşleri	40
Tablo 9. Soru 7 - Öğrencilerin, uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına hassasiyet gösterip göstermediklerine dair görüşleri	41
Tablo 10. Soru 8 - Öğretmenlerinin meslek derslerinde iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde durup durmadığına dair öğrencilerin görüşleri.....	42
Tablo 11. Soru 9 - Atölye dersleri öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusu üzerine yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına dair öğrencilerin görüşleri	43
Tablo 12. Soru 10 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği dersi olmasını isteyip istemediklerine dair görüşleri.....	44
Tablo 13. Soru 11 - Öğrencilerin, atölyelerde cihazların kullanımı ve çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhaları olup olmadığına dair görüşleri.....	45
Tablo 14. Soru 12 - Öğrencilerin, atölyelerdeki çalışmalarda kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanıp kullanmadıklarına dair görüşleri.....	46
Tablo 15. Soru 13 - Çevrelerinde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren kişilerin olup olmadığına dair öğrencilerin görüşleri	47
Tablo 16. Soru 14 - Öğrencilerin okudukları alana ait geçirebilecekleri iş kazalarını bilip bilmediklerine dair görüşleri	48
Tablo 17. Soru 15 - Öğrencilerin okudukları alana ait geçirebilecekleri meslek hastalıklarını bilip bilmediklerine dair görüşleri.....	49
Tablo 18. Soru 16 - Öğrencilerin atölyelerde kullanılan cihazların tehlikelerini bilip bilmediklerine dair görüşleri	50
Tablo 19. Soru 17 - Öğrencilerin, temas sonrası kişisel temizlik önlemlerini bilip bilmediklerine dair görüşleri	51
Tablo 20. Soru 18 - Öğrencilerin, temas sonrası kişisel temizliğine özen gösterip göstermediklerine dair görüşleri	52

Tablo 21. Soru 19 - Öğrencilerin, mikroorganizmaların yaptığı hastalıkları bilip bilmediğine dair görüşleri	53
Tablo 22. Soru 20 - Öğrencilerin, mikroorganizmalardan korunma yollarını bilip bilmediğine dair görüşleri	54
Tablo 23. Soru 21 - Öğrencilerin, sterilizasyon ve dezenfeksiyon hakkında bilgilerinin olup olmadığına dair görüşleri.	55
Tablo 24. Soru-3 ile Soru-8 mukayesesi	56
Tablo 25. Tez anket sorularının yüzdeler orana göre karşılaştırması.	57

KISALTMALAR

İSG	: İş sağlığı ve güvenliği
İGU	: İş güvenliği uzmanı
M.Ö	: Milattan nce
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
AB	: Avrupa Birliği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TUBİTAK	: Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu
İSGÜM	: İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
MTOK	: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları
KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
KOSGEB	: Küçük ve Orta lçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MTAL	: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

1. GİRİŞ

Yaşamın sürdürülebilirliği ve insanlığın gelişimi için nitelikli iş gücü önemli bir yapı taşıdır. Kaliteli çıktının, kalifiye çalışanlar ile yapılacağı gerçeği, mesleki eğitimi son yıllarda öne çıkarmıştır. Ülkemizde de Mesleki ve Teknik Liseler oluşturulmuş, bu okullarda Tarım, Bilgi İşlem, Sağlık, Hizmet, Eğitim, Üretim, Yayın, Sanat, Ulaşım, Enerji ve Tesisat gibi bölümlerde 164 farklı alanda örgün eğitimde 1.848.236 öğrenci okumaktadır (<http://meslekiegitimharitasi.meb.gov.tr/ogrenci.php>, 25.03.2023). .Bu bölümler iş sağlığı ve güvenliği normları açısından değerlendirildiğinde atölye yapısı ve uygulama alanına göre farklı gruplarda farklı risk etmenleri barındırmaktadır. Daha mesleki eğitim zamanında ortaya çıkan bu farklı riskler mesleki yaşam alanlarında da devam etmektedir.

Bu çalışmada mesleki ve teknik liselerin tarım ile hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği alanlarında okuyan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Mesleki eğitimin geniş yelpazesi içinde Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği alanı atölye yapısı gereği diğer üç risk grubu ile beraber biyolojik ve kimyasal etmenlere maruziyet riskini de taşımaktadır. Bu bütüncül yapısı ve daha önce bu alanda çalışma yapılmaması bizim bu konu üzerinde odaklanmamıza sebep olmuştur.

Mesleki kazanım sırasında verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin öğrencinin üzerinde oluşturduğu güvenlik kültürü araştırmamızda incelenmiştir. Öğrencinin farkındalığına etken olarak öğretmenlerin iş-kaza hassasiyeti, uygulama eğitimlerinde gerçekleşen kazalar, tehlike ile risk seviyesinin önemli değişkenleri olduğu düşünülmekte olup araştırmada kullanılmıştır. Okul idaresinin deneyimi, eğitim-öğretim müfredatı, öğrencinin konuya ilgisinin iş sağlığı ve güvenliği bilinci üzerine etkisinin değerlendirilmesi bir amaç olarak araştırmaya eklenmiştir. Risk ve tehlikenin önlenmesinde İSG eğitiminin mesleki kazanım süresince verilmesinin bireyler üzerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü oluşumunda etkinliğinin ispatlanması çalışmamızın hedefi olarak seçilmiştir.

Bu araştırmada, iş eğitimi süresince verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin iş atölyesi ve iş sahalarında kazanım önlenmesinde etkinliğinin araştırılması ile okul ve öğrenciye ait değişkenlere bağlı farklılıkların sonuç üzerindeki etkisinin ortaya konması amaçlanmıştır.

İş yerinde oluşabilecek kaza ve olayları önlemede iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin erken dönemde verilmesinin önemi konumuzun çerçevesini çizmektedir. Mesleki Eğitim okullarında verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin, öğrencilerin atölye çalışmalarında geçireceği kazaları önlemede ilk yapılması gereken uygulama olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü mesleki eğitim okullarında verilen uygulamalı eğitim alanları da iş sahasında olduğu gibi İSG açısından risk taşımaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği “çalışma hayatında kişilerin sağlığını ve güvenliğini tehdit eden unsurların bertaraf edilmesinde kullanılacak korunma ve önleme tedbirlerinin hayatın her alanına yayılması gereken bir kültürdür” (Tekin, 2014).

İş Sağlığı, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yaptığı tanımda “bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üst düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmalarından oluşur” denilmektedir. Bu tanıma göre iki örgütte kendi kuruluş amaçları doğrultusunda bireyin birincil hakkı olan yaşama ve sağlık hakkı üzerine net bir tanım ortaya koymuşlardır. (<https://www.szutestosgb.com.tr/is-sagligi-ve-guvenligi-nedir>)

Özellikle son yıllarda kişinin sağlığı konusu temelinde işyerlerinde oluşabilecek tehlike sonucu yaralanmalar ve meslek hastalıklarının önlenmesi ile alakalı iş sağlığı ve güvenliği prensibi önem kazanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında hedeflere ulaşabilmek için tüm paydaşlar ile sürece değer katılması, adımların sıralı ve dengeli bir biçimde takip edilmesi gerekmektedir. İş sağlığı ve güvenliği birçok parçanın bir araya gelerek çalışan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sistem oluşturulurken İSG giderlerinin ikinci planda tutulması; kontrol, denetleme ve yenileme mekanizmalarının tempolu çalışması önemli parametrelerdir.

“İş alanlarında güvenlik kültürünün oluşturulması için işçinin eğitimi en önemli olgudur.” (Kılış ve Demir, 2012; Çelikalp ve ark. 2017). Kişisel gelişimin yapı taşı olan eğitim İSG kültürü içinde önemli bir etkidir. Eğitimi, istihdam edilen bireylerin ideal işçi davranışlarını kazanma dönemi diye nitelersek, meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesinde birincil uygulama olarak görebiliriz. Eğitim süreci, İSG hedeflerine odaklanan, çalışanın gerekli bilgi ve becerileri edinmesine olanak sağlayan planlı bir aktivitedir (Sarıkaya ve arkadaşları, 2009).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü “eğitimi, profesyonel çalışma hayatı ve ilgili dinamiklerin bir araya gelerek bilimsel çalışmaların ışığında, mesleklerle ilgili doğru anlayış, yeterli bilginin edinilmesi ve ideal davranışların kazanılmasını içeren bir zaman dilimi olarak nitelendirmektedir.” Yani İSG anlayışı birçok paydaşın bir araya gelerek kapsamlı ve kurallı bir biçimde işleyen bir sistem olarak yürütülmesi gerekmektedir. “UNESCO’nun iş hayatı için çizdiği tablo, sektörler arası iş birliği ile doğru anlayış ve tutumu kazandırmanın çalışma ortamına yerleştirmenin önemini bize göstermektedir.” (MEB, 2018a).

Son yıllarda savaş, terör ve doğa olaylarının artması gelişen ve gelişmekte olan ülkeleri bir göç dalgası ile karşı karşıya bırakmıştır. Bu ülkeler heterojen bir toplum yapısına dönüşmüş bu göçmenler vasıfsız veya ara elamanı olarak iş potasında eritmeye çalışılmıştır. Eğitim sisteminin dışından gelerek iş hayatına dahil olan göçmenler İSG kültürü açısından büyük risk oluşturmaktadır. Bu yapı da işletmeler için eğitim sisteminden gelen vatandaş çalışanın İSG eğitimi büyük önem kazanmıştır.

İSG eğitimi, çalışanların ve işverenlerin hayatlarını korumanın anahtarıdır. Yüksek ölüm oranları ve işle ilgili yaralanmalar ile tarım, dünya çapında en tehlikeli endüstrilerden biri olarak kabul edilmektedir

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)’ ne göre 2011 yılı verilerine göre tarım sektöründe çalışanların dünya genelindeki toplam sayısı 1,3 milyardır. Bu sayı, dünyadaki toplam iş gücünün %40’ına tekabül etmektedir (İLO, 2015).

Dünyada en tehlikeli iş sektörleri tarım, inşaat ve madencilik olarak sıralanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde işçi ölümlerinde bütün sektörlerin ortalaması 100 bin kişi içinde 7 kişi iken tarım alanında 22,9 ‘dur. Bu rakamlar sektör için oldukça yüksek bir oranı ifade etmektedir. Bununla beraber tarım işçileri çeşitli sağlık sorunları ile de karşı karşıya kalmaktadır. Tarım sektörü çalışanları solunum hastalıkları, kanser, kaza ve yaralanma riski de taşımaktadırlar. Tarım alanlarının merkeze uzak yerleşkede olması, acil sağlık hizmetleri ve süregelen sağlık hizmetleri açısından da mesleki hastalıkların tedavisinde sorun oluşturmaktadır. Ölüm riskinin yüksekliği, çok çeşitli hastalıklar ve tedaviye ulaşımın güçlüğü nedeni ile İSG olgusu sektörel büyük önem taşımaktadır. (www.isguvenligi.net).

Çalışma ortamı; havadan, araziden, silolardan, ateşten ve makinelerden kaynaklanan “fiziksel tehlikeleri”, pestisit, gübre ve yakıttan kaynaklanan “toksikolojik tehlikeleri” ve tozlardan kaynaklan tehlikeleri içinde barındırmaktadır. (www.isguvenligi.net).

Sağlık konusunda tehlikeler oluşturan bu faktörleri 6 başlık altında toplamak mümkündür (www.isguvenligi.net).

1- Solunum yolları tehlikeleri

2- Dermatolojik tehlikeler

3-Toksik ve neoplastik tehlikeler

4- Kazalar ve yaralanmalar

5- Mekanik ve termal stres

6- Davranış kaynaklı tehlikeler (www.isguvenligi.net).

Sektöre ait güvenlik ve sağlık problemleri iş sağlığı ve kültürünü tarım sektörü için çok kıymetli kılmaktadır. İşçilerin İSG eğitim ve öğretimine büyük önem veren ve yatırımlar yapan devlet politikaları, tarımın doğru ilerlemesine ve sürdürülebilirliğine büyük katkıda bulunurlar. Tarım sektöründe oturtulmuş İSG kültürü, doğru mesaj ve etkili iletişim, tarımın sürdürülebilirliğinin önemli bir paydaşı olan çiftlik personelinin güvenliğini, genel sağlığını ve esenliğini sağlamak için hayati öneme sahiptir. Tarımsal İSG eğitim ve öğretimi konusunda önemli eylemlerin olmayışı, tarımsal üretim alanlarının ve üretim rejimlerinin sosyal ve çevresel sürdürülebilirliği hakkında soru işaretleri uyandırmaktadır (Arcury ve arkadaşları, 2010).

Tarımda işgücü sorunları ve tarım işçilerinin karşılaştığı sorunlar hakkında, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün düzenlediği uluslararası zirvelerde geniş çapta değerlendirilmeler yapıldı. Bu örgütün kuruluşundan bu yana, çeşitli tarım alt sektörlerinde ve çeşitli ülkelerde istihdam edilen işçilerin deneyimlerine ilişkin çok çeşitli konular tartışıldı. Bu konular, okuryazarlık ve aritmetik eğitimi, genel iş eğitimi ve İSG eğitimi ihtiyaçlarını içermektedir. (Hurst ve diğerleri, 2007; ILO, 2010; ILO, 2011).

Oluşturulmuş bir iş sağlığı ve güvenliği kültürü, çalışan bireyin okul yıllarından başlayarak atölye çalışması, staj ve iş hayatı sürecinde bir can simidi olarak düşünebiliriz. Bu araştırmanın alana ait diğer çalışmalar ile olumlu bir yapı oluşturacağı beklenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği

Ülkemizde oluşturulmuş İSG kavramını, 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. maddesi içinde geçen sağlık ve güvenlik hakkı ile 1982 Anayasasının 49. maddesinde geçen çalışma hakkını bir araya getiren bir sistem olduğunu söyleyebiliriz. Kişinin sağlık ve çalışma hakkı temel haklar olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. İş hayatında bireyin fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden tam iyilik hali iş sağlığı ve güvenliğinin kavramsal çerçevesi içinde yer almaktadır.

İSG, anayasal koruma altına alınmış olan insanın yaşama hakkını tehdit eden ve yapılan iş nedeni ile meslek hastalığı ve iş kazası olarak karşımıza çıkan durumlardan çalışanı korumak, zararlı unsurları ortadan kaldırmak veya en hafif seviyeye indirmek, tehditleri doğru ve zamanında tespitini yapmak, kaçınılmaz tehlikeler sonrası negatif etkiyi en asgari düzeye indirmek için harcanan zaman, emek ve giderler bütünüdür.

İnsanın iş hayatına atılması ile işe bağlı tehlike riskinin başladığı gerçeği unutulmamalıdır. Teknolojinin gelişmesi ile korunma olanakları artsa da oluşan yeni riskler ile maalesef iş kazaları paralel olarak devam etmektedir. Burada en önemli makine-insan uyumunun yakalamak ve işin gereklilikleri ile işe bağlı hasarlardan korunma yollarını bilen çalışanlar ile yola çıkmaktır. (Lloyd ve Mitchinson, 2006).

2.1.1. İş Sağlığı Kavramı

İş sağlığı birey temelinde çalışan sağlığı olarak da görülmektedir. İşçinin yaptığı iş gereği kısa veya uzun vadede sağlığını negatif yönde etkileyen her etken iş sağlığı kavramı içinde yer alır. Bütün tehlike ve risk gruplarına karşı çalışan bireyin sağlığının korunması olarak değerlendirilebilir (<http://www.mku.edu.tr/files/1060>).

Çalışan sağlığı, işçinin çalışma koşulları ile iş gereği kullanılan araç, alet, edevat, ürün ve malzemelerden oluşabilecek tehlikelerden arındırılmış veya riskin en aza indirildiği bir iş ortamında ki çalışma şartlarını anlatır. Bu tanıma göre, meslek hastalığı hem iş ortamından hem de kullanılan iş ekipmanlarından oluşabilir (Centel, 2000). İşçi sağlığı tanımı, sadece çalışanın fiziksel sağlıklı olması ile dar bir anlam taşır. Bireyin beden sağlığı ile beraber, ruh ve zihin sağlığını da kapsamalıdır. Sağlığı, işçinin sağlığı

bağlamında tanımlarsak çalışanın fiziksel, ruhsal ve zihinsel yönden tam bir iyilik hali diyebiliriz (https://www.ttb.org.tr/n_fisek/kitap_1/33.html).

2.1.2. İş Güvenliği Kavramı

İşçinin yaptığı işin niteliği gereği fiziksel, ruhsal ve zihinsel yönden oluşabilecek bütün olay ve tehlikelerden koruyan hukuki ve teknik önlemler stratejisine iş güvenliği denir. İş güvenliği, kaza riskini ortadan kaldırmak için alınan önlemlerin bütünüdür. İş güvenliğinin amacını; sağlıklı iş alanı oluşturmak, şartları pozitif anlamda geliştirmek, işçi ile iş arasında uyum sağlamak, tehlikeyi önlemek mümkün değilse asgariye indirmek olarak sıralayabiliriz (Şimşek 2014).

Güvenli iş ortamı oluşturmak için kanunların çıkarılması, işçi ve işverende iş güvenliği kültürü oluşturulması, üniversiteler ve STK'lar aracılığı ile eğitim verilmesi, denetleme kurullarının organize çalışması ile toplumsal güvenlik bilinci oluşturulması gerekmektedir.

İş Hukuku Hocası Prof. Dr. Sarper SÜZEK İş güvenliği kavramını, “işçilerin iş ortamında işin görülmesi gereği meydana gelen tehlikelerden, ruhsal ve bedensel yönden zarara uğramamaları için alınması gereken zorunlu hukuki, teknik ve tıbbi önlemlere yönelik sistemli çalışması” olarak tanımlamıştır (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/308070>)

Teknik emniyet kavramı da son yıllarda iş güvenliği kavramı içinde yerini almış teknik emniyet görevlisi olarak mesleki statü kazanıp güncel sistemleri takip eden iş ekipmanları ve araçların kontrolünü yapan meslek çalışanı olarak iş tanımı yapılmıştır.

2.1.3. İş Kazası

İş kazası, “emniyetsiz davranış ve uygunsuz şartlar ile oluşan, işçinin sağlığını tehlikeye sokan, ortama ve kullanılan teçhizata zarar veren olaylar olarak tanımlanabilir.” (Boztepe,2017). İş kazasının doğasında aniden gerçekleşmesi ve beklenmeyen bir olay olması vardır. Manevi veya maddi zarar vermiş olması da gerekli bir argümandır. İş kazası işçinin yaralanması ile sonuçlanmaz ise buna ramak kala olay denir ve iş kazasının yasal sınırı dışında kalır (İSG Risk Değerlendirme Yönetmeliği).

Yasalar, iş kazasının yetkili kolluk kuvvetlerine hemen ve sosyal güvenlik kurumuna da üç iş günü içinde (iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar) bildirilmesi gerektiğini belirtmektedir (<https://iskanunu.com/haberler/is-kazasi-bildirim-sureleri>).

İş kazasının hukuki tanımı: “Sigortalı işçinin, işverenin otoritesi üzerine yaptığı iş veya işin muhteviyatı ile aniden ve dışardan gelen bir etkiyle beden veya ruhen zarara uğramasına sebebiyet veren olaya denir.” Bu tanım ile de çalışanın bir sigorta altında çalışması hukuki yaptırımlar için olmazsa olmaz bir kuraldır (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213670>).

Yasa gereği mesai süresince iş alanında gerçekleşen zarar verici her kaza iş kazası, her ölüm ise iş kazası sonucu ile ölüm olarak değerlendirilmektedir (igs.ankara.edu.tr, 2021). Yaralanma ya da ölümlerle sonuçlanmayan kazalar ise analiz yapılamaması gereken teknik kaza olarak nitelendirilir (<https://iskanunu.com/haberler/is-kazasi-bildirim-sureleri>).

2.1.4. Meslek Hastalığı

Meslek Hastalığı, işverenin vesayeti altında işin özel şartları ve niteliğine göre tekrarlanması nedeniyle belli bir süre zarfında maruz kalınan fiziksel veya ruhsal problem oluşturan durum olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda mesleki faaliyet sonucu gelişen, belirli bir süre maruziyet kalınması ve belirli bir süre içinde sağlığın bozulması kurallarını benimseyen kavramdır (http://aht112acil.8m.net/about_64.html).

Meslek hastalığını, iş kazasından ayıran, tümüyle belirli bir meslek sahibi olmanın sonucu ortaya çıkan ve birdenbire değil belli bir maruziyet süresine bağlı olarak oluşan durumdur. Çalışanın sahip olduğu mesleğe özgün belirli bir fiziksel ya da ruhsal kayıp halidir (http://aht112acil.8m.net/about_64.html).

Kanada da yapılan bir araştırma, meme kanseri ve çiftçilik arasında olası bir ilişki olduğunu göstermiştir; meme kanseri olan kadınların kontrolleri sırasında diğer meslek çalışanları kadınlara kıyasla tarımda çalışma olasılığı yaklaşık üç kat daha fazla olduğu görülmüştür (Brophy ve arkadaşları, 2002).

Meslek hastalığının hukuksal tanımı ise:

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 14. maddesinde “Sigortalı işçinin çalıştığı veya yaptığı işin özelliklerinden dolayı tekrarlanan bir sebeple

veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleridir” denmektedir (<https://sgk.gov.tr>).

2012 yılında çıkarılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3/1 hükmüne göre ise Meslek hastalığı: Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı ifade eder (https://tdb.org.tr/icerik_goster.php?Id). 6331 sayılı yasaya göre meslek hastalığı tanınması, ilk önce işyeri hekimi tarafından ön tanı koyularak ilgili mercilere iletilir. Sonra yetkilendirilmiş sağlık kurumları tarafından nihai karar verilir. Ülkemizde bu kararı alabilen Zonguldak, İstanbul ve Ankara’da olmak üzere 3 tane meslek hastalıkları hastanesi ülke genelinde ise yetkilendirilmiş 141 tane devlet ve üniversite hastanesi bulunmaktadır (<https://meslekhastaligi.net/meslek-hastaliklari-hastane-poliklinik-liste>).

Yükümlük süresi kanunlar ile çeşitli meslek hastalıkları için 3 günle 15 yıl arasında belirlenmiştir. Sigortalı çalışanın meslek hastalığına sebep olan işini bıraktığı tarih ile meslek hastalığının ortaya çıktığı tarih arasında geçen en uzun süredir. Maruziyet süresi ise zararlı etkenlere maruziyetin başlaması ile meslek hastalığının belirtilerinin ortaya çıkması için geçmesi kabul gören en kısa süre olarak tanımlanmıştır (<https://tamamlayicisaglik.com/blog/saglik/meslek-hastaligi-nedir>)

6331 sayılı kanunda özel veya kamu çalışma alanlarının tamamını kapsayan bir düzenleme yapılmışsa da 5510 sayılı kanunda, kanunun 14. maddesinde işçiler ve bağımsız çalışanlar için 47. maddesinde kamu çalışanları için meslek hastalığı tanımı yapılmıştır. Kanunlar arasında küçük farklılıklar olsa da bireyin fiziksel ya da ruhsal kaybına yaptığı mesleğe has durumların sebep olması meslek hastalığı kavramını iki kanunda bir tespit ve uygulayıcı zorunluluklar haline getirmektedir. Kamu çalışanları için malullük; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malullüğü” denir (<http://izdo.org>)

2.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Tarihçesi

İnsanlığın varoluşu ile beraber hayatta kalma mücadelesinde oluşan doğal süreci iş hayatının başlangıcı olarak nitelendirmek yanlış olmaz. Varoluş ile başlayan günümüz teknoloji dünyasına gelene kadar geçen süreçte iş hayatında riskler her zaman mevcuttu. Gelişen teknoloji ile iş yaşamı pratiğe dönüşürken risklerde paralel şekilde dönüşerek devam etti. Sanayi devrimi ile farkındalığı artan İSG olgusu günümüze kadar gelişerek devam etmiştir.

2.2.1. Dünya Tarihi

Bilinen insanlık tarihinin ilk dönemlerinde insanların avcılık ve toplayıcılık ile yaşamlarını idame ettikleri araştırmalarda görülmektedir. İnsanoğlu, çevresindeki canlılarla bağının artması ile başlayan yerleşik hayata geçişi ile tarımı keşfetmiştir. Bu dönemi çalışma hayatının başlangıcı olarak düşünebiliriz. Yakın dönemde kullandığımız tarım aletlerinin bir kısmının o döneme dayandığı görülmektedir. Bu durumda günümüzde oluşan kazaların ve meslek hastalıklarının o dönemde de olabileceğini kabul edebiliriz.

M.Ö. 2600'lü yıllarda yaşayan Antik Mısır'da mimarlık ve mühendisliğin yanı sıra hekimlik ve rahiplikte yapan İmhotep, insanların sağlık problemlerine yönelik yaşadıkları sorunların meslekleri ile ilgili olabileceğini söylemiştir. Mısır piramitlerinin yapımı sırasında oluşan kazaların çok sayıda çalışanın ölümü ile sonuçlanması ve işçilerin sıklıkla bel sorunlarına yakalanması İmhotep' in; iş, sağlık ve güvenlik eksenine çalışmalar yapmasına modern tıbbın babası olarak görülen Hipokrat'tan yüzyıllar önce bu alanda tespitlerde bulunmasına sebep olmuştur (Çiçek ve Öcal, 2016).

İSG'nin bilinen ilk kuralları Babil Şehir Devleti Amori Birinci Hanedanlığı (M.Ö 1819-1950) Kralı Hammurabi'nin hazırladığı 282 maddelik Hammurabi Kanunları içinde bulunmaktadır. Bu kanunda "bir bina inşaatında kurallara riayet edilmemesi durumunda bir duvar yıkılır ise tüm masrafların müteahhit tarafından karşılanır" maddesi yer almaktadır. (Tutakaoğlu, 2020)

İlk yazılı kaynaklar ise; Antik Yunan tarihçi ve yazarı Herodot'un kaleme aldığı bilinmektedir. Herodot işçinin sağlığı ve yapılan işin niteliğine dayalı araştırmalar

yapmıştır. Besinin önemine vurgu yaparak çalışanın sağlıklı kalabilmesi ve veriminin artırabilmesi için yüksek enerjili besinlerin yemesi gerektiğini önermiştir. (Yiğit, 2011).

İSG ile ilgili ilk uygulamaları, M.Ö. 460-377 yılları arasında yaşayan tıbbın babası olarak görülen Hipokrat yapmıştır. Meslek hastalıklarından bahsetmiş kurşunun zararlı etkileri üzerine yaptığı çalışmada halsizlik, felç, kabızlık, görme bozukluğu gibi bulguların gelişebileceğini ortaya koymuştur (<https://jinekolognet.com/hipokrat>).

M.Ö. 200'lü yıllarda ise İyonya'da yaşamış dilbilimci ve şair Nicander ise eczacılık ve toksikoloji üzerine de çalışmalar yapmış kurşun anemisi ve kurşun koliğini incelenmiş bu rahatsızlıkların özelliklerini detaylandırılmıştır (<https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/>).

Toksikoloji üzerine çalışmalar Roma İmparatorluğu döneminde artmıştır. Yunan bir doktor, farmakolog olan Pedanius Dioscorides, zehir türlerinin hayvansal, bitkisel ve mineral kaynaklı olmak üzere üç grupta olduğunu ortaya koymuştur. Yaptığı çalışmalar ile sağlık ve güvenlik konularında tespitte bulunmakla kalmamış zararlı etkilere korunma yolları üzerine de çalışmalar yapmıştır (Gerek, 2009).

Plini çalışma ortamına dikkat çekerek tehlikeli tozlara karşı çalışanların maske yerine başlarına torba geçirmeleri gerekliliğini belirtmiştir. Ünlü düşünürlerden Juvenal ise ayakta yapılan çalışmalarda çalışanların bacaklarında varis oluşumuna, demircilerde ise oluşan göz hastalıklarına dair saptamalar bulunmuştur (<https://britannica.com/biography>).

M.S. 129-216 yılları arasında yaşayan ve deneysel fizyolojinin kurucusu kabul edilen Dr. Galen ise; Roma dönemi gladyatörlerinin tedavileri sırasında, gladyatörler ile seyircilerin fiziksel özelliklerini karşılaştırarak aktif beden hareketliliğini sağlamanın sağlıklı yaşam için önemli olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırması ile Dr. Galen beden hareketliliği ve fizyolojinin tedavi ilişkisini kurarak spor hekimliği kavramının temellerini de atmıştır (Çiçek ve Öcal, 2016).

1473 yılında Ulrich Ellenbrong ise kuyumculuk ile uğraşan işçilerin karşılaşılabileceği hastalıkları ile ilgili çalışma yapmıştır (<https://listelist.com/is-guvenligi-ve-isci-sagligi>).

1493 ile 1541 yılları arasında İsviçreli Doktor ve Kimyager olan Paracelsus ise Basel Üniversitesi'nde vermiş olduğu derslerle iş sağlığı bilimine katkı sağlamıştır. Dünyada

ilk iş hekimliği kitabı olarak geçen “De Morbis Metallicis” adındaki kitabını yazmıştır. Zehrin kimyasal yapısıyla doz ve organizma arasında ilişkiyi kurmuştur. Her maddenin zehir olduğunu, zehir içermeyen madde olmadığını, zehir ile ilacı ayıran ilişkinin doz olduğunu söyleyerek toksikolojinin temelini atan bilim adamı olarak tarihe geçmiştir. Ayrıca Paracelsus Sanayinin gelişmesi sonucu olarak meslek hastalıkları riskinde artma olacağını belirtmiştir. Madenlerde yaptığı çalışmalar sonucunda madencilerin meslek hastalıklarından korunma yolları ile ilgili kitap yazmıştır (<https://britannica.com/biography>).

M.S. 1494-1555 yılları arasında yaşayan Alman Bilim İnsanı ve İlk Maden Mühendisi olan Georgius Agricola "Mineralojinin Babası" olarak kabul görür. Agricola Madencilere gözlemleyerek madenciliğin sebep olduğu hastalıklara ilişkin ilk yayınları yapmıştır. Tozun zararına karşın maske kullanmayı ve yeraltı çalışma alanlarında havalandırma yapmayı önermiştir (<https://britannica.com/biography>).

M.S. 1633-1714 tarihleri arasında yaşayan İşçi Sağlığının Babası olarak kabul edilen İtalyan bilim insanı Bernardino Ramazzini kendi deneyimini ve önceki eserleri birleştirerek meslek hastalıkları hakkında “De Morbis Artificum Diatriba” adlı kitabı yazmış işçi sağlığı hakkında temel ilkeleri belirlemiştir. İşçilerin ortaya çıkan hastalıkları ile yaptığı işin özellikleri arasında bağlantı kurarak meslek hastalığı kavramına katkı sağlamıştır (<https://britannica.com/biography>).

18. yüzyılda İngiltere’de başlayan Sanayi Devrimi, üretim ile beraber çalışma şartlarında da önemli değişiklikler oluşturmuştur. Ortaya çıkan teknoloji, küçük el aletleri ile yapılan çalışmaları önce buhar gücü ile çalışan makinalara daha sonrada benzinli ve elektrikli araçlara çevirmiştir. Bu durum üretimde artışa, işveren ve işçi sınıfı üzerinde büyük değişimlere neden olmuştur. Çalışma koşulları ve işin niteliği değişmiş iş yerlerinde yeni riskler ve kaza türleri oluşmuştur. Sanayi devrimi ile farklılaşan sağlık ve güvenlik problemleri oluşmuştur. Çalışma koşulları, uzayan iş süreleri, çocuk ve kadın işçilerinde ağır koşullara maruz kalması devletleri çalışma hayatı ile ilgili düzenlemeler yapmaya zorlamıştır (Çicek ve Öcal, 2016).

İngiliz Cerrah Percival Pott 1775 yılında baca temizleyen işçilerin diğer insanlara oranla daha çok skrotum kanserine yakalandığını, oranı artırıcı nedenin yapılan işe özgü olduğunu ortaya koymuştur. Fabrikalarda işverenlerin, baca temizleme işlerinde fiziksel

özelliklerinden dolayı çocuk işçi kullanmasını engellemek için Baca Temizleyicileri Kanunu çıkarılması için çalışmalarda bulunmuş 1788 yılında kanun çıkarılmıştır (<https://britannica.com/biography>).

Reformcu ve sosyalist olan Robert Owen, 1830'lu yıllarda İngiltere'deki ilk işçi sendikalarının ve ticaret odalarının kurulmasına önderlik etmiş, vicdani refleks göstererek kendine ait fabrikalarda çalışma sürelerini düzenlemiş, küçük yaşta işçi çalıştırmamış ve çalışan işçilerin koşullarında iyileştirmeye gitmiştir. (Çetindağ, 2010).

İngiliz tarihçi ve eğitimci olan Miche Sadler' in tasarı önerisi ile 1833 yılında "Fabrikalar Yasası" çıkarılmıştır. Bu yasa ile imalathane ve fabrikalarda çalışan çocuk ve genç işçilerin çalışma şartları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Kadın ve 10 yaşından küçük işçilerin madenlerde çalıştırılması 1842 tarihinde çıkarılan bir yasa ile de yasaklanmıştır (<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/263389>).

Fabrikalarda İşyeri Hekimi bulundurma zorunluluğu 1844 yılında getirilmiş, tehlikeli işlerde çalışan işçilerin sağlık kontrolleri bu hekimlerin görev alanına alınmıştır. İş yeri denetimi ve iş müfettişliği yapısı 1847 yılında oluşturulmuş, 1895 yılında ise tehlike oluşturan meslek hastalıklarının bildirim zorunlu hale getirilmiştir (www.tarimormanis.org).

Çalışan için işe giriş muayenesi, periyodik sağlık muayenesi, tehlikeli işler için ayrıntılı muayene, meslek hastalığı bildirim, iş gücü kaybı ve engellilere yönelik özel rapor hazırlanma gerekliliği 1900 yılında yasal nitelik kazanmıştır (Gerek, 2008; Yiğit, 2011).

İngiltere'nin İş sağlığı ve güvenliği alanında ortaya koyduğu gelişmeler diğer Avrupa ülkelerine de sıçramış Almanya, İsviçre ve Fransa'da iş sağlığı ve iş güvenliğini kapsayan (Villerme Raporu) kanunlar çıkarılmıştır (<https://academia.edu/13430941>).

ABD' de gelişmeleri takip etmiş 1836 yılında çocuk çalışanların çalışma şartları ile ilgili kanun çıkarılmış ve 1867 yılında iş yeri denetim sistemini resmileştirmiştir. Denetim uygulanması için örgüt sistemi kurulmuş ve istatistikî veri çalışmaları artırılmıştır. İlk kadın öğretim üyesi olan Alice Hamilton Harvard Üniversitesi'nde işyeri hekimi olarak mesleki zararlar konusundaki araştırmalar yapmıştır. Suni ipek işlenmesinde karbon sülfür, cıva madenlerinde ortaya çıkan cıva zehirlenmeleri ve bakır madenlerinin sebep olduğu silikoz üzerine çalışmıştır. (Fişek, 2014).

Bu dönemde SSCB’ de ise sağlık politikasının baş mimarlarından olan ilk sağlık bakanı Alexander Semashko, bağımsız sağlık örgütlerini kurmuş, koruyucu önlemlere yoğunlaşılmasına yönelik ve iş güvenliği konusunda da önemli çalışmalar yapmıştır (Fişek, 2014).

Ulus devletlerinin kendi içlerinde yapmış olduğu İSG ile ilgili gelişmeler, Birleşmiş Milletlere bağlı bir yapı olarak 1919 yılında kurulan “Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile uluslararası yapıya kavuşmuştur. 1946 yılında ise bu yapı Birleşmiş Milletler ile imzalanan bir antlaşma ile bağımsız bir kuruluş şeklini almıştır” (Çiçek ve Öçal, 2016).

2.2.2. Türkiye Tarihi

Ülkemizde de iş sağlığı ve güvenliği kavramının izleri 1820’li yıllarda kurulan işletmelerde, çalışan işçilerin yaşama ve çalışma koşullarının düzenlenmesi amacıyla yapıldığı görülmektedir. 19. yüzyılın ortalarında askeri amaçlı üretim ile beraber hızlanan sanayi sektörü, kömür ve maden işletmeleri, demir yolu yapımı ve tütün işletmelerinde İSG alanında belli standartlar oluşmaya başlamıştır. Özellikle kömür madenciliğinin zor şartları, işçilerin yakalandığı akciğer kanseri hastalığı üretimi düşürmüştür. Çözüm olarak Madeni Hümayun Nazırı Dilaver Paşa 1865 yılında bir çalışma yapmıştır. Tam adı Ereğli Kömür Maden-i Hümayunu İdaresinin Nizamnamesi olan Dilaver Paşa Nizamnamesi bir tüzük olarak çıkarılmıştır. Olumsuz anlamda zorunlu çalışmada getiren nizamname, çalışma süresini 10 saatle sınırlandırması, dinlenme süreleri ve önemsiz sayılabilecek hastalıklar bile olsa hastalıkların tedavi edilmesi gibi İSG alanında pozitif etkileri de bulunmaktaydı. Tanzimat sonrasında ikinci mevzuat olarak hazırlanan Maadin Nizamnamesi 1869 yılında çıkarılmıştır. Bütün maden çalışmalarını kapsayan Maadin Nizamnamesi ise çalışanların iş güvenliği ile ilgili hükümler ile beraber Dilaver Paşa Nizamnamesinde getirilen kömür ocaklarında çalışma zorunluluğunu da ortadan kaldırmıştır. Bu nizamname o dönemde devletin ekonomik mahiyetinin yanında insani değerlere de katkıda bulunmuştur (<https://www.csgb.gov.tr/isgum/contents/baskanlik/tarihce>).

1921 yılında maden işçilerinin haklarına dair kanun TBMM tarafından çıkarılarak Ülke savaş durumunda iken bile çalışan hayatına verilen değer ortaya konmuştur. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu’nun 180. maddesi ile 1930 yılında 50 işçi ve üstü işçi çalışan

işyerlerinde hekim çalıştırma ve hastalıkları tedavi etme yasal zorunluluk haline getirilmiştir. (Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1930)

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin iş hukuku esas alınarak sözleşmeye dayalı çalışan işçilerle onları çalıştıran işverenler arasında kurulan ilişkiyi düzenleyen bir hukuk dalı olan iş alanına özgü detaylı ve kapsamlı ilk adım 1936 tarihinde 3008 sayılı İş Kanunuyla atılmıştır (<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/3008-sayili-is-kanunu>)

Çalışma Bakanlığı, Türk işçisinin refah düzeyini artırmak, işçi ve işverenin ilişkilerini tek çatı altında toplamak ve üretime hacim kazandırmak için 1945 tarihli ve 4763 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Çalışma Bakanlığı'nın kuruluş ve görevleri 1946 yılında çıkarılan Kanun ile düzenlenmiştir. 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu ile 4772 sayılı İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu çıkarılmıştır. (<http://uzmaniyiz.biz/is-sagligi-ve-guvenligi/genel-bilgiler>).

1964 tarihinde çıkarılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, sosyal sigorta uygulamalarını düzenleyen bir araya toplayan bir çatı olmuştur. Aynı yıl İş Sağlığı ve Güvenliği Müfettişliği Örgütü, 2 yıl sonra İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi (İSGÜM) kurulmuştur. 2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu sigortalı sayılma, sigortalılığın başlangıcı ve sona ermesine dair hükümleri ile beraber 2008 yılında farklı sosyal güvenlik kanunlarına tabi çalışanları kapsayan bir yapı olarak kademeli olarak yürürlüğe girmiştir (<http://malisozluk.istanbulsmmmmodasi.org.tr>).

1967 yılında 931 sayılı İş Yasası hazırlanarak 3008 sayılı İş Kanunu'nun yerine çıkarılmıştır. Yasayı usul yönünden Anayasa Mahkemesinin bozması üzerine, değişime uğramadan 1971 tarihinde 1475 sayılı İş Kanunu 73 madde olarak tekrardan çıkarılmıştır. İş kanunu, iş sağlığı ve güvenliği yönünden kendinden önceki mevzuat ve çalışmaları baz alarak güncel ve kapsamlı bir yapı kazanmıştır. Bu Kanun işverene, işçinin sağlığını ve güvenliğini sağlamak üzere gerekli olan çalışmaları planlamak ve gerekli şartları yerine getirmek ile yükümlü tutmuş, 1973 yılında ise İş Kanunu kapsamında iş hekimi ve iş güvenlik elemanı çalıştırma zorunluluğu getiren bir genelge çıkarılmıştır. (Akbulut, 2021).

2003 tarihinde kabul edilen 4857 sayılı İş Kanunu Avrupa Birliği'ne uyum süreci etkileriyle çıkarılmıştır. Bu kanun özelinde İSG alanında çok fazla yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği normlarını taşıması sebebi ile Ülkenin iç dinamiklerine

uymadığı, teknik konuların daha kapsamlı ele alınması gerektiği gibi konularda eleştirilere de uğramıştır (<http://isg.ankara.edu.tr>).

Bugün aktif olarak kullanılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 20.06.2012 tarihinde kabul edilmiş ve kanunun yayın tarihinden itibaren 6 aylık süre sonunda 4857 sayılı Kanuna ait bazı aktif maddeler geçerliliğini kaybetmiştir. 6331 İSG Kanunu kapsamlı bir yapıya sahip olup bazı maddeleri ise kademeli bir şekilde yıllar içerisinde yürürlüğe alınması planlanmıştır. 4857 sayılı İş Kanununun madde 77-81. maddeleri ile madde 88'e göre yürürlükte olan yönetmelikler ve İSG Kanunu'na aykırılık bulunmayan hükümler 6331 Sayılı İSG Kanunu'nun geçici 2. Maddesine göre ilgili Kanun öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar uygulamaya devam edebilecektir (Süzek, 2011).

2.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmalarının Amaçları

- Çalışan açısından: Çalışanı, iş alanlarının yapısı ve işin niteliği gereği oluşabilecek her türlü kaza ve olumsuz durumdan koruyarak sıhhi ve güvenli ortamında çalışma yapmalarını sağlamak.
- Üretim veya iş niteliği açısından: Oluşturulan güvenli çalışma koşulları ile iş gücü ve sistemde ki kayıpları engelleyerek üretimi veya verilen hizmeti nitel ve nicel yönden maksimumda tutmak.
- İşletme açısından: İSG önlemleri kısa vade de işletme açısından bir külfet gibi görünse de orta ve uzun vade de oluşabilecek tehlikeleri (yangın, patlama, arıza gibi) engelleyerek oluşabilecek direkt maliyet (İlk müdahale, ambulans ve tedavi masrafları, geçici veya sürekli iş göremezlik ve ölüm ödemeleri, işçiye veya yakınlarına ödenen maddi ve manevi tazminatlar, sigortaya ödenen tazminatlar gibi) ve dolaylı maliyetlerden (iş kaybı, malzeme hasar bedelleri, yasal ödemeler, gecikme cezaları, idari para cezaları gibi) işletmeyi korumak (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/792883>).

2.4. İş sağlığı ve Güvenliğinin Mali Açısından Önemi

İSG disiplini sadece sağlık ve güvenlik açısından değil mali olarakta bütün paydaşları etkileyen bir olgudur. Bu yapıda işçi, işveren ve devlet mali açıdan etkilenmektedir

2.4.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Çalışan İçin Mali Açından Önemi

Ülkemiz’ de sosyal güvenlik sisteminde bulunan çalışanların, çalışma hayatı içerisinde herhangi bir hastalık veya kaza nedeni ile çalışma yeterliliğinin en az % 60'ını, iş kazası veya meslek hastalığı nedeni ile meslekte kazanma gücünün % 60 ve üzerini kaybeden çalışan, sigortalı malul sayılır. Malul sayılan kişi belli şartları taşıyorsa emekli edilerek malul emekli maaşı bağlanır. Bağlanan bu maaş sigortalı çalıştığı maaşın çok altında olup yaşam kalitesini çok düşürmektedir. Kısmi iş göremezlik ise sigortalının mesleğinde kazanma gücünün bir kısmını en az % 10'unu geçici olarak kaybetme halidir. Bu çalışana iyileşme evresinde iş göremez raporu verilerek, çalışmadığı dönem için Sosyal Güvenlik Kurumu'nun ödediği ücret, çalışırken kazandığı ücretin 2/3 kadar olmaktadır. İşini yapamayan çalışan çalışırken kazandığı ikramiye, mesai ve diğer ödemelerden de mahrum olmaktadır. Bu durumun sigortası olan çalışan için bile böyle negatif etkileri varken, sigorta sistemi dışında olan çalışan için daha vahim sonuçlar doğurmaktadır (Bıyıkçı, 2010).

2.4.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin İşveren İçin Mali Açından Önemi

İSG uygulamaları çoğu zaman işverene mali yönden yük olarak görünse de oluşabilecek sağlıksız durumlar ve kazalar, dolaylı ve direkt maliyetler olarak işverene yansımaktadır. İş kazaları veya meslek hastalıkları iş yerleri açısından ağır kayıplar getirmekte çoğu zaman işyerinin kapanmasına kadar giden sonuçlar doğurmaktadır. İşveren İSG sistemine dahil edilirken kanuni yaptırımların dışında ilgi uygulamalar için harcanılacak bütçenin karşısında oluşabilecek kazalarda ortaya çıkacak daha ağır maliyetler ile karşılaştırılması verilebilir. Bu karşılaştırma ve insan hayatı odaklı durum işvereni bu konuda motive edebilecektir. İş kazası veya meslek hastalığı ile oluşan, iş gücü, makine, hammadde ve zaman kaybı ile beraber gelen para kaybı, sağlık giderleri, ölüm ve sakatlık tazminatı, cezai yaptırımlar ve mahkeme masraflarının önlenmesi işveren için mali kazanç olarak görülmelidir. Ayrıca İSG uygulamalarının sonucunda oluşan sağlıklı iş yeri ortamının iş verimliliği, ürün kalitesi olarakta pozitif mali etkileri bulunmaktadır (Çınar ve Gündoğdu, 2019).

2.4.3. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Devlet İçin Mali Açıdan Önemi

İş kazaları ve meslek hastalıkları devletler açısından da büyük mali kayıplara yol açmaktadır. İSG organizasyonlarının yapılması, çıkarılan yasal düzenlemeler ve yapılan denetimlerle engellenen negatif kayıplarda ülkeler için mali kazançtır. Devletlerin karşılaşacağı sağlık giderleri, sosyal devlet anlayışının etkisiyle çalışanların ailelerine yapılan mali ve manevi destekler, malul aylıkları büyük bir yekün olarak ortaya çıkmaktadır (Bayılmış ve Taş,2015).

İSG uygulamalarının, işletmeler üzerinde oluşturduğu rekabet avantajı, hizmet ve ürün kalitesinde ve hacminde artış pozitif olarak devlet bütçelerine yansımaktadır. Ayrıca uluslararası arenada ticaret yapan firmaların prosedür engellerinden kurtulması diğer ülkelerin firmaları ile yarışır kalitede ürün çıkarması, iç firmaların ihracat motivasyonu artırması da mali kazanç olarak deftere yazılmalıdır (Bıyıkçı, 2010).

2.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Önemi

Eğitim, bireyin karakterine yön veren, davranış ve tutumlarını şekillendiren, kişisel gelişimi amaçlayan bir plan dahilinde önceden standartlaştırılmış kalıplarda bilgi ve birikimin aktarılma sürecidir. Her alanda olduğu gibi iş sağlığı ve güvenliği kavramı oluşturulurken de en önemli materyal eğitim olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki iş kazalarının %98'i, meslek hastalıklarının tamamı önlenbilir. Bunun yolu ise İSG kültürünün geliştirilmesinden geçmektedir (Ceylan, 2012). İş eğitimi ile beraber verilen İSG eğitimi bilinçli çalışanların yetiştirilmesi kazaların önlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Gelişen teknoloji değişen dünya ekseninde, oluşturulmaya çalışılan iş sağlığı ve güvenliği kültürü de iş riskleri ve tehlikeleri açısından güncellemeye ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaç İSG eğitiminin iş öncesi eğitim ile beraber verilmesi, çalışma hayatı boyunca da belirli periyotlarda yenilenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

İnsanlığın varoluşu ile başlayıp sanayi devrimi, teknoloji devrimi, küreselleşen dünya gibi etkenlerle kabuk değiştirse de iş güvenliği kavramı iş yaşamının merkezinde olmaya devam edecektir. Kapitalizm odaklı işverenin daha çok kar etmesi üzerine kurulu sistem iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini frenlese de hem işverenin hem çalışanın eğitim sürecine bir program dahilinde katılması önem arz etmektedir. (Yiğit, 2005).

2012 yılında Ülkemiz' de yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 16. maddesi, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla işvereni, çalışan temsilcisi ve çalışanı İSG eğitimlerinin verilmesinden sorumlu tutmuştur. Kanunun ışığında iş yerinde bulunan bütün bireylerin hatta işe has negatif durumlardan etkilenebilecek iş yeri çevresinde bulunan bireylerinde yaşayabilecekleri sağlık ve güvenlik problemlerinden korumak ya da önlemek amacı ile eğitimlerin düzenlenmesi gerekmektedir. İlgili kanun temel vurgusu iş alanlarında iş sağlığı güvenliği kültürünü yerleştirerek sağlıklı iş ortamı oluşturulması ve işgörene doğru davranış sergilemeyi hedeflemektedir (Savcı ve arkadaşları,2018).

2.6. Türk Eğitim Sistemi

Ülkemiz' de eğitim, devletin temel görevlerinden birisidir, devlet eğitimin hazırlığı, eğitimi uygulayacak kişilerin hazırlığı ve yetkilendirilmesi, eğitimin denetimi ve gözetiminden sorumludur. Eğitim sistemimizde Anayasamıza ait ilkeleri benimseyerek devlet yönetimimizle paralel olarak merkezi yönetim esasları güdümlenerek planlanmış, merkez örgütü, taşra örgütü ve yurtdışı örgütü biçiminde yapılanmıştır. Türkiye eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ayrılan iki ana koldan yürütülmektedir (<http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/>).

Örgün Eğitim; yaş grubu aralıkları belirli olan ve aynı düzeydeki öğrencilerin, seviyeye uygun hazırlanmış programlarla, okul yapılanması içinde bir düzen ve kural içinde uygulanan bilgi aktarım sürecidir. Eğitim kademeleri sırası ile Okul Öncesi, İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim olarak oluşturulmuştur. Birinci kademe 4 yıl süre ile ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süre ile ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süre ile lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olmak üzere 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim olarak uygulanmaktadır (<http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/>).

Okulöncesi Eğitim; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından zorunlu olması hedeflenen isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 57-68 aylık çocukların eğitimini kapsar. Okulöncesi eğitim bağımsız anaokulları olarak yürütülebildikleri gibi, ilkokullara bağlı ana sınıfları veya ilgili diğer öğretim kurumları içinde de uygulama sınıfları olarak da yürütülmektedir. Okulöncesi eğitim, çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimini desteklemek olumlu davranışlar geliştirmek amacı güder. Olumsuz çevrelerden gelen

diğer çocuklar için işlevsel bir yetişme ortamı hazırlaması ile de bütün çocukların eşit şartlarda ilköğretime başlaması hedefler (<https://urn.meb.gov.tr/egitim-ogretim.html>).

İlköğretim Kurumları, mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş aralığındaki öğrencileri kapsar. Bu kademe öğrencinin 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayında başlayıp 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yıl ile sona erer. İlköğretim öğrencinin iyi bir birey olabilmesi için temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını amaçlar. Ayrıca bireyin milli bir bilinç kazanmasını, bilim, tarih, coğrafya ve diğer sosyal bilimlere ait temel bilgileri öğretmeyi ve bir üst öğretime hazırlamayı kapsar. İlköğretim iki kademedен oluşur, zorunlu eğitimin başladığı dört yıl süreli ilkokullar ve yine zorunlu eğitim kapsamında olan dört yıl süreli, farklı programlar uygulayan, tercih etme olanağı veren ortaokul ile imam hatip ortaokullarından oluşur. (<https://urn.meb.gov.tr/egitim-ogretim.html>).

Ortaöğretim zorunlu eğitimin son çağı olan, sekiz yıllık ilköğretimi bitiren öğrencilerin sınavlı ya da sınavsız girebildiği en az dört yıl süren, örgün veya yaygın olarak yürütülebilen anadolu ile çeşitli programlar uygulayan mesleki ve teknik eğitim liselerini kapsar (http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar, 2017).

Yaygın eğitim; belirli bir yaş grubu şartı olmayan toplumun gereksinimleri ışığında bireyin talebini kapsayacak çeşitli alanlarda eğitimlerin verildiği, resmi otoriterlerce konulmuş belli kuralları olan, devam zorunluluğu bulunmayan, talep edenlerin başarılı olması halinde yeterlilik belgesi verilen eğitim sürecidir (<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/egitim/yaygin-egitim>)

2.6.1. Mesleki Eğitim

Toplumların üretim ve hizmet alanlarında ihtiyaç duyduğu mesleklerde teknik yeterliliğe sahip çalışan yetiştirilmesi amacı ile belli bir program doğrultusunda bilgi ve becerilerin verildiği eğitim yapısıdır.

Türkiye’ de mesleki eğitimin amacı, vatandaşına asgari bir genel kültür kazandırmak, talep eden bireyin ihtiyacına yönelik alan öğretisi, öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine yönelik mesleğe, iş hayatına, yükseköğretime ve geleceğe hazırlamaktır (TUBİTAK, 2005).

Ülkemizde mesleki eğitim 4 yıllık örgün eğitimin yanında yine meslek liselerine bağlı çıraklık eğitimi altında öğrencinin 1-2 gün okulda teorik eğitim aldığı 4-5 gün ise iş yerinde mesleki eğitim aldığı bir başka anlayış olarakta devam etmektedir. Bu sistemde kayıt olduğu gün itibari ile 3308 sayılı kanun çerçevesinde sigortalanan öğrenci en az asgari ücretin %30' u kadarda maaş almaktadır (3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu).

Kalifiye iş gücü yani vasıflı işçi ve iyi yetişmiş usta üretim etkinliğini pozitif etkiler. Nitelikli hizmet, kaliteli üretim bireysel, iş piyasası ve ulusal düzeyde ise önemli çıktılar sağlamaktadır. Yani nitelikli eğitim iş hayatında ki bütün aksiyonlar için katma değer üretir. Bireysel düzeyde iyi yetiştirilmiş mezun daha kısa sürede ve daha yüksek getirili iş, farklı pozisyonları tercih etme şansı, kazandığı çeşitli kabiliyetler ile de iş tatmini yakalayabilmektedir. İşveren, mesleki eğitim ile işe uygun eleman çalıştırarak, yetiştirme giderlerinden kurtulabilmekte kaliteli çıktıya daha hızlı ulaşmakta, müşteri memnuniyeti ve rekabet gücü kazanabilmektedir. Ulusal seviyede ise, ekonomik iyileşme ve dış ticaret etkisi ile toplumsal huzur potansiyeli ivme kazanabilmektedir. Kaliteli mesleki eğitim çıktısı ise sağlıklı bir sistem ile desteklenmesi gerekmektedir. Kural koyucular yetiştirilmiş işgörenin doğru iş ile buluşması için enstrümanları doğru kullanmaları iş-işçi buluşmasını doğru yönetmeleri gerekmektedir. Dünyada 2019 yılı itibarı ile farklı eğitim alanlarından mezun 15-29 yaş arası 1,8 milyar insan olduğu istatistiklerde belirtilmektedir. Bu genç nüfus ise dünya nüfusunun beşte birini bile oluşturmamaktadır. İş piyasasının yükünü taşıyacak bu yaş grubunun ise yeterli donatıya sahip olmasında mesleki eğitim önemli rol oynamaktadır. Bürokratların hem ülkelerin hem dünyanın geleceği için genç işçilerin yetiştirilmesinde ve doğru iş ile buluşturulmasında etkin kararlar ile süreci yönetmesi önem arz etmektedir (Özer, 2021).

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim, son yıllarda kazandığı ivme ile ortaöğretimde eğitim öğretimin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Ülkemiz ’de dört yıllık Mesleki ve Teknik Liselerde Tarım, Bilgi İşlem, Sağlık, Hizmet, Eğitim, Üretim, Yayın, Sanat, Ulaşım, Enerji ve Tesisat gibi alanlarda eğitim verilmektedir. Lise dokuzuncu sınıfta tüm liselerle ortak dersler ile alana yönelik bazı meslek dersleri verilmektedir. Onuncu sınıfta ortak derslerin yanı sıra “alan ortak dersi” gösterilmektedir (enerji ve turizm hizmetleri alanı gibi). On birinci sınıfta öğrenciler kayıtlı oldukları alanlardan seçtikleri dala geçerek, kültür dersleri ile beraber alan ortak dersleri ve dal dersleri olmak üzere toplam 22 saat teorik ve uygulamalı mesleki eğitime tabi tutulmaktadır. On ikinci sınıfta ise 20 saatlik

diğer liselerle ortak dersler ve mesleki teorik derslerin yanında 24 saatlik işletmelerde beceri eğitimi uygulaması olmak üzere toplam 28 saatlik mesleki eğitime tabi tutulmaktadır (Öztürk ve Göksoy,2022).

On ikinci sınıf öğrencileri haftanın iki günü okullarında derse gitmekte, diğer üç gün ise işletmelere staja giderek orada birebir mesleklerini uygulamalı öğrenme şansı yakalamaktadırlar. İşletmelerde görülen mesleki eğitim mevzuatta “işletmelerde mesleki eğitim” veya “işletmelerde beceri eğitimi” olarak geçer (MEB, 2018b).

2.6.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı

Meslekî ve teknik eğitim, toplumların sosyal faaliyet ve ekonomik sektörel ihtiyaçları üzere inşa edilmiş ulusal ve uluslararası mesleki beceri, mesleki ahlak ve mesleki değerlere sahip, üretken, girişimci, yenilikçi, ekonomik değer üreten ve kalifiye işgören yetiştirmeyi amaçlar. Meslek ve teknik liseler salt bilginin yanında bireye önceki öğretilerin aktarılması, uygulama eğitimi ve staj çalışmaları ile iş alışkanlığı kazandırmayı, istihdama hazırlanmayı amaçlar ve lise diploması ile beraber alana yönelik iş yeri açma belgesi kazandırır (<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>).

“Mesleki eğitim ile bireylerin ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda uygun öğrenme fırsatlarının sunulduğu, iş ve meslek ahlakını merkeze alan, yenilikçi, istihdama hazırlayan, iktisadi ve sosyal sektörlerin ihtiyaçlarına göre geliştirilen ve paydaşlarla iş birliği içinde sürekli yenilenen bir meslekî ve teknik eğitim sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır” (<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>).

Meslek eğitimi bilgi ve becerilerin kazandırılması denklemi üzerine kurulmuş olsa da etik anlayış normlarını da içselleştirmiş durumdadır. Nitelikli işgören tanımı için mesleki ahlak, sosyal ve çevresel sorumluluk bilinci ile iş sağlığı ve güvenliği kavramı da mesleki eğitimin içinde entegre olmalıdır. İyi bir çalışan kaliteli üretimin yanında kendisine, çevresine ve iş yerine zarar verici negatif durumları önleyici veya koruyucu tutumlara da sahip olmalıdır. Ülkemiz ‘de mesleki teknik liselerin müfredatında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi bulunmaktadır. 9 ve 11. sınıflarda bölüm şefleri tarafından İSG eğitimi verilmekte uygulama alanlarında ise güvenlik önlemleri hakkında uyarılar yapılmaktadır (<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>).

Mesleki ve Teknik Eğitimin Öncelikleri

- Bireyin talebi üzere iş becerisini geliştirmek,
- Sektör ihtiyacı doğrultusunda nitelikli iş gücü yetiştirmek,
- Mesleki ve teknik eğitimi katılımcı bir anlayışla yönetmek,
- Mezunları istihdama yönelik hazırlamak,
- Mesleki ve teknik eğitim sistemini güncellemek,
- İş dünyasının taleplerine uygun programları tasarlamak,
- Ekonomik verimlilik ve rekabet gücünün artırılması için eğitimin sosyal ve sektörel entegrasyonunu sağlamak,
- Bireylerin mesleki yeterliliğinin yanı sıra değişime uyum sağlaması için yenilikçi bakışı açısı oluşturmak,
- Çalışanın değişen teknoloji ile uyum sağlaması için dijital adaptasyon ve iletişim becerileri oluşturmak,
- Etik değerlere (güvenilir, stratejik ve uzun vadeli düşünen, ekip ruhu ile çalışan, dürüst, şeffaf, esnek hareket eden) sahip işgören yetiştirmek.
- Girişimci, yenilikçi ve istihdama katkı yapan birey yetiştirmek,

Mesleki ve teknik eğitim bireyin talebini karşılayan, ulaşımı kolay, ilgi ve yeteneği doğrultusunda değişen şartlara uyumunu sağlayacak yetkinlik kazandırmalıdır. Ayrıca bireyi girişimci, sorun çözen, ekip bilinci taşıyan, karar verebilen ve sorumluluk alan yönlerini geliştirmelidir (<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>).

2.6.3. İşletmelerde Mesleki Eğitim ve Staj

Mesleki ve teknik eğitimde öğrenciler mesleki eğitim uygulamalarını okulların belirlediği işletmelerde, öğrenimleri süresince edindikleri bilgi ve becerileri kullanarak sorumlu öğretmenleri denetiminde mesleki eğitim adı altında yapmaktadır.

İşletmelerde Mesleki Eğitim; uygun koşulları sağlayan öğrencinin 4 yıllık eğitim programının son iki yarıyılı olan 7 ve 8. döneminde işyeri veya kurumlarda 16 (14+2) hafta süre ile geçirmesini ve böylece öğrenimi süresince aldığı eğitime dayalı uygulama

becerisi kazanmasını sağlayan programdır. Çıraklık programlarına kayıtlı öğrencilerin 9. sınıftan itibaren 4 veya 5 gün, meslek programına kayıtlı öğrencilerin 12. sınıfta 3 gün işletmede beceri eğitimi gördüğü bir uygulamadır (<https://konyamta1.meb.k12.tr/>).

Staj ise meslek programında okuyan öğrencilerin mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştiren, iş hayatına uyumlarını artıran, üretim ve hizmet ortamında yetişmelerini ve okulda olmayan tesis, araç-gereci tanımalarını sağlayan 40 iş günü boyunca işletmelerde uygulama eğitimi gördüğü mesleki eğitimidir (<https://konyamta1.meb.k12.tr/>).

2.6.4. Sigorta İşlemleri

3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nda belirtilen öğrencilerin uygulama ve staj esnasında oluşabilecek herhangi bir kaza halinde mağduriyet yaşamaması için çıraklık programlarında 9. sınıf itibari ile meslek programlarında ise 10, 11 ve 12. sınıfta iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası hükümleri uygulanır. Bunlar iş akdi gereği sigortalı sayılırlar. (<https://konyamta1.meb.k12.tr/>).

2.6.5. Mesleki Eğitimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Gerekliği ve Faydaları

Mesleki eğitim, nitelikli çalışan yetiştirmek amacı ile, bireye bilgi, beceri ve mesleki değerler kazandırmayı amaçlayan eğitim sürecidir. Fakat sadece mesleki kazanç eğitimi meslek eğitim de yeterli olmayıp iş sağlığı ve işçi güvenliği açısından da öğrencilerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim programlarını yürütmek amacı ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) 2011 yılında kurulmuştur. Bu genel müdürlük mesleki ve teknik eğitimi programlarının yürütülmesi ile milli ve manevi değerlere sahip uluslararası yeterliliğe sahip ara eleman yetiştirmeyi amaçlamıştır (<https://mtegm.meb.gov.tr>)

Mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrenciler için birçok kaza ve hastalık riski bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse; mobilya dekorasyon alanında okuyan öğrencilerin mekanik araçlarla el ayak yaralanmaları, elektrik alanında okuyan öğrencilerin elektriğe çarpılması, hayvan sağlığı alanında okuyan öğrencilerin biyolojik bulaş ile hastalanması, bilişim alanında okuyan öğrencilerin ekranlı araçlarla birlikte ergonomik problem yaşaması gibi sayabiliriz. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitimin

başlangıcı ile İSG eğitimin başlaması önem arz etmektedir. Bu eğitimle öğrencide oluşan farkındalık, uygulama alanlarından başlayarak devam edecek olan staj ile iş hayatında riskleri ve tehlikeleri en aza indirecektir. Ayrıca bu farkındalıkla öğrenci iş yaşamına başlar başlamaz çalışma ortamında oluşacak İSG kültürüne katkıda bulunacaktır. Güvenlik kültürü olan iş yerinde ise kaza riskin ve meslek hastalığına yakalanma riskinin azalması, kayıpları en aza indirerek iş kalitesini artıracaktır (Güngör,2017).

İSG kültürünün olduğu bir işyerinde, işçilerin iş veriminin arttığı, iş kazaları ve meslek hastalıklarının azaldığı, çalışan ve işveren arasında ilişkilerin olumlu yönde geliştiği hem bilim hem de iş dünyasında kabul görmektedir. Ülkemizde 'de ara eleman olarak milli eğitim sisteminde yetişen gençlerin nitelikli bir şekilde yetişmesi, eğitimini aldıkları alanın incelikleri ile işini sağlıklı ve güvenli bir şekilde yürütmeyi öğrenmesi iş dünyası açısından önemlidir. Güvenilir çalışma ortamına sahip işyerleri ile güvenilir davranış tutumları geliştiren çalışanların bir araya geldiği üretim alanlarında uyumun, sürdürülebilirliğin ve kalitenin artması ile rekabet gücü artırılarak uluslararası arenada elimizi güçlendirebiliriz. (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/isguc/issue/25444/268476>)

2.6.6. Mesleki Eğitimde İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin Kapsamı

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bulunan mesleki eğitim veren kurumların tamamında İSG eğitimi önem taşımaktadır. Ama verilen İSG eğitiminin, kaza riski az olan çoğu bölümde önemsenmediğini söylemek yanlış olmaz. Ramak kala olayları ve küçük kazalar bazı bölümler için farkındalık oluştursa da özellikle ergonomik rahatsızlıklar oluşturacak bölümlerde teorik bilgiden öteye geçmemektedir. Bir ders olarak müfredata girmeyen alan dersi içinde bir konu olarak anlatılan İSG eğitimi çoğu zaman geçiştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, önceki yıllarda meslek liselerinde İSG eğitimini ayrı bir ders olarak okuturken, bu uygulamayı kaldırarak İSG eğitiminde devamlılık sağlayamamıştır. Mesleki eğitimde, İSG konusu 9. sınıfta mesleki gelişim dersinin bir ünitesi olarak 8 saatlik ve işletme uygulamalarından önce hazırlık maksadıyla 11. sınıf öğrencilerine tekrar olarak 8 saatlik bir eğitim olarak verilmektedir.

Bazı araştırmalarda MEB tarafından müfredatın gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmektedir. İSG eğitiminin sınıf seviyelerine göre ders olarak verilmesinin bu

alandaki açığı kapatmada fayda sağlayacağı, öğrenciye İSG uygulamaları üzerine pratik yapma imkanı sağlanmasının farkındalık yaratmada pozitif etki oluşturacağı görülmektedir. Örneğin öğrenciye verilecek ilkyardım eğitiminin hem kaza sonrası ne ile karşılaşacağı hakkında bilgi vermesi hem de hızlı müdahale şansı vermesi açısından önemlidir (Güngör,2017).

6331 sayılı İSG kanunu yürürlüğe girdikten sonra, öğrencilerin staj ve işletmelerde beceri eğitimi dersleri için sözleşme imzalayacakları firmaların ortak sağlık ve güvenlik birimleriyle İSG sözleşmesi yapıp yapmadıkları önem kazanmıştır. Okul yönetimi; özellikle kendisinden başka çalışanı bulunmayan işverenlerden, ortak sağlık güvenlik birimleriyle stajyer öğrenciler için özel İSG sözleşmesi yapmalarını istemektedir. Bu sözleşmeyi yapmak istemeyen işyerlerine öğrenciler verilmemektedir (Öztürk,2020).

Meslek liselerinde iş kazaları yoğunlukla öğrencilerin atölye çalışmaları esnasında meydana gelmektedir. Bu kazaların önüne geçilmesinde öğrenciler için İSG eğitimlerinin büyük önemi vardır (Öztürk,2020).

2.6.7. Mesleki ve Teknik Okulların İş Sağlığı ve Güvenliği Amacı

Mesleki ve Teknik Liseler MEB bağlı örgün ve yaygın eğitim şeklinde 164 meslek alanı ile geniş bir yelpazeye katkı veren ara eleman yetiştirme merkezleri olarak çalışmaktadır. Ülkemizde kalifiye iş gücünün önemli bir kısmı bu okullar tarafından karşılanmaktadır. Bireyin yaptığı işe bağlı geçirebileceği kazalar, yakalanabileceği meslek hastalıkları ve bunların nasıl engellenebileceğinin iş eğitimi ile beraber disiplinli bir yaklaşım içinde verilmesi güvenli iş yaşamı için kıymet oluşturacaktır. Güvenli çalışma koşulları hem çalışan bireyin özgüvenini hem potansiyelini artırarak mikro ekonomik artılar sağlayabilir.

İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin Meslek Liseleri tarafından iş eğitimi ile beraber verilmesi iş alanında İSG kültürü açısından önemli katkı verecektir. Hem süreci hızlandıracak hem de İSG önlemleri maliyetini düşürecektir. Mesleki eğitimde İSG uygulamaları üzerine eğitim alan öğrenci alanına has oluşabilecek iş kazası ve meslek hastalığını bilmesi iş yaşamının her alanına değer katacaktır. İSG çalışmalarına hakim okul idaresi ve öğretmenler, yetiştirdikleri öğrenciler ile iş yerleri için sağlam zeminler hazırlamaktadırlar. Bu sağlam zeminlere ise güçlü bloklar koymak işverenler için

kolaylaşacaktır. Bu işyerleri için ise iş kazası ve meslek hastalığı oranları en düşük seviyelere inecektir. Mesleki ve teknik liselerde eğitim almış çalışan İSG konusunda kendini yetiştirmek zorunda kalacaktır. Sıfır risk-tehlike oranına ulaşmak için iyi eğitim almış öğrenciler yetiştirmek çalışan açısından İSG' nin ilk hedefi olmalıdır (Uzun,2019).

2.6.8. Meslek Liselerini Neden Tercih Etmeliyiz?

İş dünyası; bilim, sanayi ve teknoloji alanında sektörel çok hızlı değişimler yaşamakta bu değişimlere ayak uydurmak isteyen ülkelerde ise gelişime ve değişime açık personel ihtiyacı artmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler ile genç nüfus oranı hızla düşen ülkelerde ise bu ihtiyaç daha fazla görülmektedir. Nitelikli personel yetiştirme potansiyeline sahip eğitim kurumları ise önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde DİSK/Genel-İş sendikası 2021 yılında araştırma dairesi tarafından hazırlanan "Türkiye'de Genç İstihdam" isimli raporda yükseköğretim mezunu olanlarda işsizlik oranı yüzde 35,1 iken ortaöğretim okullarından mezun olanlarda ise yüzde 19,6 olarak açıklanmıştır. İşsizlik oranları bu şekilde iken yetişmiş ara eleman talebi ise iş dünyası tarafında sık sık dile getirilerek bürokrasiye talepler iletilmektedir. Yükseköğretime devam etmek istemeyen, mesleki ve teknik liselerde eğitim alan öğrenciler ise anadolu liselerinde eğitim alan öğrencilere göre istihdam edilmeleri ve mesleki ilerlemeleri daha kolay olmaktadır. Meslek liselerinde meslek bilgisi derslerinin yanında anadolu liselerindeki gibi öğrencilere tüm kültür dersleri de verilip tam bir lise mezuniyeti sağlanmaktadır (<https://gazimtal.meb.k12.tr/>,2022).

Meslek ve teknik eğitimin avantajları;

- Öğrenciler eğitim sürelerinin sonunda hem diploma hem de eğitim aldıkları alanda işyeri açma belgesi alırlar (İş yeri açma belgesi özel kanunlarla belirlenen sağlık meslek alanlarında verilmez).
- Eğitim aldıkları alanın teknisyenlik unvanı kazanırlar.
- Mezun olan öğrenciler, Avrupa Parlamentosu tarafından kabul görmüş EUROPASS Sertifikası alıp Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli yeterlilik belgesine sahip olurlar.
- Eğitimi süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalı olurlar.
- Staj yaparken ve işletmede mesleki beceri eğitimi sırasında asgari ücretin en az % 30' u tutarında ödeme alırlar.

- Mezunlar kendi işyerini açmak isterse KOSGEB tarafından hibe veya faizsiz kredi alabilirler.
- Yükseköğretimde alanlarını tercih etmek kaydı ile ek puan alırlar.
- Anadolu lisesi mezunu öğrenciler askerlik ertelemesini mezuniyet tarihinden itibaren üç yıl yapabilirken mesleki ve teknik lisesi mezunları artı üç yıl daha erteleyebilmektedirler (<https://gazimtal.meb.k12.tr/>,2022).

2.6.9. Meslek Liselerinde Tarım Bölümü

Ülkemiz 'de tarım; istihdam ve ihracat kapasitesi, ulusal gelir üzerindeki etkisiyle önemli bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarımın yıllar içinde gayri safi milli hasıla üzerindeki etkisi azalsa da Dünya Bankası'nın açıkladığı tarımsal ekonomik büyüklük verilerine göre Avrupa'da ikinci, Dünya' da on birinci sıradayız. İstihdam oranı ise ülkemizde tarım alanında %17 olarak görünmektedir (<https://www.tarimorman.gov.tr>).

Yirmi birinci yüzyılın tüm nimetleri ile beraber teknoloji, bilişim, sanayi ve hizmet sektörleri çağ atlamış olsa da insanoğlunun sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için sağlıklı gıda hala önemini korumaktadır. Sağlıklı gıda sürdürülebilirliği için ise Dünyada ve Ülkemizde 'de azalan ekim alanları üzerinde verimli tarımsal üretim ihtiyacı için kalifiye iş gücü dikkat çekmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile yapay gıdalar üretilme çalışmaları yapılsa da insanlık için beslenme şekli hala doğal ürünler olarak kabul görmektedir. (<https://www.tarimorman.gov.tr>).

İnsanoğlunun var oluşu ile başlayan geleceğin mesleği olarakta devam edecek olan tarım ve hayvancılık sektörüne gençlerin kazandırılması yönelik açılan tarım meslek liseleri, sektörel talebi karşılamak üzere, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edebilen mesleki donanıma sahip kalifiye meslek elemanları yetiştirmeyi amaçlıyor. Ayrıca son yıllarda zorlaşan yaşam şartları ile tarım sadece ekonomik bir faaliyet olmaktan çıkıp aynı zamanda kültürel, sosyal, bölgesel, ekolojik ve sağlığın korunması konusunda büyük önem taşıyan bir toplumsal süreç olarak görülmektedir. (https://zmo.org.tr/yayinlar/kitap_goster.php?kodu=11)

Tarımsal alanda da diğer sektörlerde olduğu gibi hızlı bir değişimden söz edebiliriz. Teknolojik gelişmeler, değişen ihtiyaçlar, bilgi, beceri ve uygulama ihtiyaçları bu alanda da mesleki eğitim kurumlarının önemini artırmaktadır. Zirai eğitim Osmanlı Devleti'nin

son yıllarında ekonomik kalkınma temelinde hem üretimin artırılması hem de eğitim öğretim oranlarının yükseltilmesi amacıyla köylerden başlayan bir yapıya sahipti. Cumhuriyetin ilanı ile önemini korumaya devam etmiş kanunlar ile desteklenerek Tarım Bakanlığı bünyesinde eğitim-öğretim vermeye başlamıştır. 2006 yılına gelindiğinde Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlanarak Tarım Meslek Liseleri adı altında eğitim-öğretim vermeye başlamıştır (<http://media4democracy.org>).

Tarım meslek liseleri; tarım, hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği, gıda teknolojileri, laboratuvar hizmetleri gibi alanlarda eğitim vermektedir. Yapısı gereği okullar öğrencilerin uygulama eğitimleri için ya geniş bahçelere kurulmuş ya da ekim alanları yanına inşa edilmiştir. Sektörel talebi karşılamak üzere ise tarımsal ekimin yoğun yapıldığı bölgelerde okulların açılmasına dikkat edilmektedir.

Sektörün, mesleki ve teknik liselerinden beklentisi kaliteli ürün, yüksek verim, ürünün toplanması, paketlenmesi, taşınması ve işlenmesinin gibi alanlarda kalifiye eleman yetiştirmesidir. Mezun öğrencilerin öngörülmesi, değişime ve gelişime açık olması ise ikincil beklenti olarak görülmektedir.

Tarım Alanı Çerçeve Öğretim Programı'nda;

1. Bahçe Bitkileri
2. Tarla Bitkileri
3. Süs Bitkileri
4. Peyzaj
5. Tarım Alet ve Makineleri dalları yer almaktadır (<https://hamidiyemtal.meb.k12.tr>).

Bu dallarda okuyan öğrenciden;

Meyve ve sebze yetiştiriciliği, hasadı ve pazara hazırlanması,

Tarla üretimi olan tahıl, baklagiller, endüstri bitkileri; çayır, yonca, yem bitkileri, tıbbi ve aromatik bitkilerin yetiştiriciliği, bakımı, hasadı ve pazara hazırlanması,

İç ve dış mekan süs bitkileri ile kesme çiçeklerin üretimi, bakımı, kültürel işlemleri, çiçekçilik organizasyonlarını yürütümü, el ve masa çiçekleri düzenlemeleri, sepet-çelenk, sabit, hareketli, açık ve kapalı mekanların süslemelerini yapma,

Peyzaj projesi okuma ve ölçeklendirme, dış mekan süs bitkileri, mimari yapı elemanları, projeyi araziye uygulama, çim alan tesisi, özel bahçe tanzimleri ve bahçe bakımı yapma, Tarım alet-makinelerinin üretim, bakım, onarım ve kullanımı ile ilgili bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır (<https://ceylanpinar.mta.gov.tr>).

2.6.10. Meslek Liselerinde Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı Bölümü

Ülkemizin coğrafi yapısı ve iklim koşulları gereği hayvan yetiştiriciliğine müsait verimli toprakları barındırmaktadır. Hayvan yetiştiriciliği tarım üretimine paralel olarak sağlıklı beslenme normları içinde yer alır. Üretilen hayvansal ürünler sağlıklı beslenmenin yanında, sanayi içi hammadde, dış satım gelirleri ve istihdam rakamları ile de pozitif etkileri bulunmaktadır. Birincil ürünleri et, süt, yumurta ile beraber yan ürünleri ile de yünlü tekstil ve deri sanayilerine ham madde sağlaması yönünden önemli bir üretim alanıdır (<https://ceylanpinar.mta.gov.tr>).

Sektörün mesleki ve teknik liselerinden beklentisi ihtiyaç doğrultusunda hayvanların yetiştirilmesi, hayvanların bütün çıktılarında faydalanılması, pazarlanması, hayvansal verimin ve kalite artışının sağlanması amacı ile nitelikli insan gücü yetiştirilmesidir. Mezun olan öğrencilerin hayvanların sağlığının korunmasında, hayvan hastalıkları ile mücadelede, hayvanların kayıt altına alınması, refahının oluşturulmasında etkin bireyler olması sektörün diğer beklentiler arasındadır (<https://ceylanpinar.mta.gov.tr>).

Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı Alanı Çerçeve Öğretim Programı'nda;

1. Hayvan Yetiştiriciliği,
2. Veteriner Sağlık dalları yer almaktadır.

Bu dallarda okuyan öğrenciden;

Hayvancılıkla ilgili işletme faaliyetlerini planlama, hayvan barınaklarını kurma, hayvan seçimi, hayvanların organ ve sistemlerinin yapı ve fonksiyonları, hayvanları besleme, hayvanlarda temel tıbbi uygulamalarda yardımcı olma,

Büyük ve küçükbaş hayvanları beslenme, üreme faaliyetlerini yürütme, hastalıklardan korunma, hayvansal ürünler elde etme ve değerlendirilme, hayvancılık işletmesinde yer alan traktör ve ekipmanları kullanma,

Hayvan hastalıklarının teşhis ve tedavisinde veteriner hekime yardımcı oluma, evcil hayvanlarda gebelik teşhisi ve takibinin yapma, doğuma yardım etme, hastalıklarla mücadele etme, hastalık çıkan yerlerde karantina ve sağlık tedbirlerini alma ilgili bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılması hedeflenmektedir (<https://ceylanpinarmtal.meb.k12.tr>).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1.1. Araştırma Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği veri toplama tekniği olarak seçilmiş, verilerin derlenmesi içerik analizi yöntemi ile yapılmıştır.

Nitel araştırma, bir alanda derinlemesine veri toplanmasını içeren bir araştırma biçimidir (Batu, 2000). Bir başka deyişle nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Niteliksel araştırma yapımcıların esas amacı ise, o ortama bilgi vermek değil, o ortamdan bilgi almaktır. Veriler, “iyi” ya da “kötü” olarak belirlenmez. Araştırmanın değeri; kuramsal yansıtma, betimleme, anlama derecesiyle belirlenir (Uzuner, 1999).

Nitel araştırmada en yaygın olarak görüşme, gözlem ve dokümanların incelenmesi gibi üç tür veri toplama tekniği kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Görüşme, genellikle bir kişiyle ya da grupla yapılan amaçlı söyleşidir. Görüşme sırasındaki söylemler, araştırmacı tarafından karşıdaki kişiden bilgi almak amacıyla yapılmaktadır (Batu, 2000). Görüşmeler en yaygın olarak; yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve yarı-yapılandırılmış olarak üç teknikte sınıflandırılmaktadır.

Bu araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tür görüşme tekniği ile yapılacak tüm görüşmelerde kullanılmak üzere sorular hazırlanmaktadır. Bu sorular görüşülecek olan kişilere aynı sırayla sorulur, ancak görüşülen kişinin görüşme sırasında soruları istediği genişlikte yanıtlamasına izin verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3.1.2. Verilerin Toplanma Süreci

Çalışma katılımcılar ile atölye ortamında önceden hazırlanmış Görüşme Formu kullanılarak yapılmıştır. Görüşmede 21 soru yer almış, her bir soru aynı zamanda çalışmanın alt problemi olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine, katılımcıların zihin dünyalarına ulaşmak onların olaylara karşı bakış açısını yakalamak, ifade yetilerine derinlik katmak amacı ile başvurulmuştur.

3.1.3. Görüşmelerin Yapılması

Görüşme öğrencinin atölye ortamında sohbet algısı üzerine oluşturulmuş, sorular belirlenen bir sıra ile sorulmuştur. Görüşmeler esnasında, öğrencilerin algılamakta zorlandığı sorular olduğu zaman cevaplarını etkilemeyecek şekilde açıklama yapılmıştır. Örneğin; Atölyede kişisel koruyucu donanımları (KKD) kullanıyor musun? sorusuna basit örnekler vererek görüşmecinin soruyu anlaması ve cevaplama sağlanmıştır.

3.1.4. Çalışma Grubu

Amaçlı örneklem yöntemi ile derin bir incelemeyle sınırlı sayıda katılımcı ile bilgi bakımından zengin bir içerik hazırlanabileceği fikri ile Konya İli Karatay İlçesi Celalettin Karatay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğü Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği bölümü öğrencileri bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Meslek lisesi öğrencilerine iş sağlığı ve güvenliği konusunun Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına göre 9 ve 11. Sınıflarında verilmesi sebebi ile 11. Sınıf öğrencileri seçilmiş araştırma okulun ikinci dönemi mart-nisan aylarında uygulanmıştır.

3.1.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen cevaplar birkaç kez okunduktan sonra kodlanmaya başlanmıştır. Araştırmada ne gibi kümelenmelerin olduğunu belirlemek için açık kodlama yapılmıştır. Daha sonra bu her kümenin kendi içlerinde alt kodlamalarına gidilmiştir. Veriler analiz edilirken doğrudan söylenenler ile söylenenlerden ima edilenler analizin parçalarını oluşturmuşlardır.

3.1.6. Geçerlik ve Güvenirlik

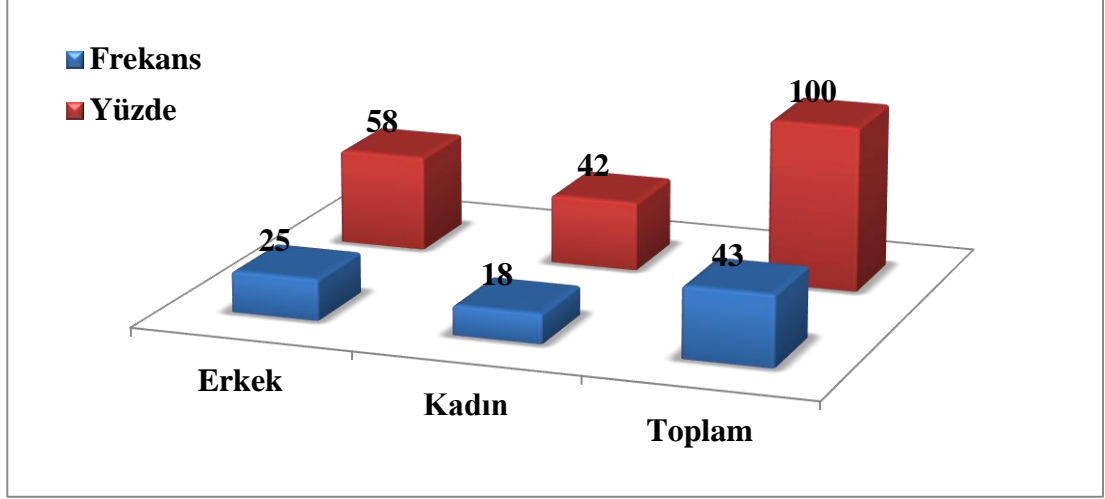
Araştırmanın geçerliliği ve güvenirliği, verilerin kendi içlerindeki tutarlılığı ile sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu araştırmayı yapan araştırmacının bütün verileri defalarca gözden geçirmesi ve danışman hocanın araştırma üzerinde ki denetimi araştırmayı güvenilir kılmıştır.

Katılımcıların isimleri çalışmanın hiçbir yerinde deşifre edilmemiştir. Araştırmaya katılanlar araştırmaya katılmaları için zorlanmamış ve katılımı gönüllük esas alınmıştır.

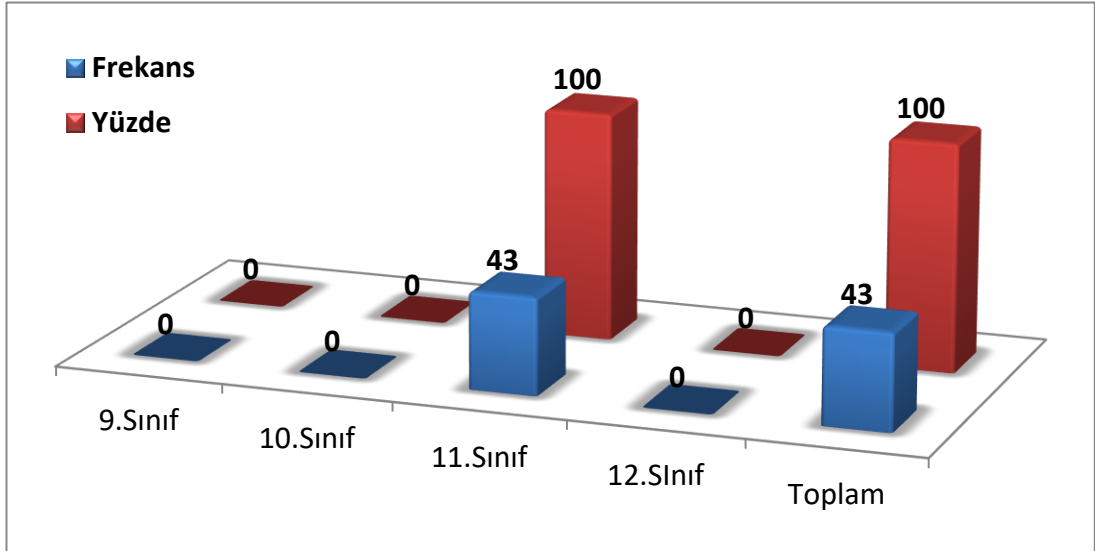
4. BULGULAR ve TARTIŞMA

4.1 Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

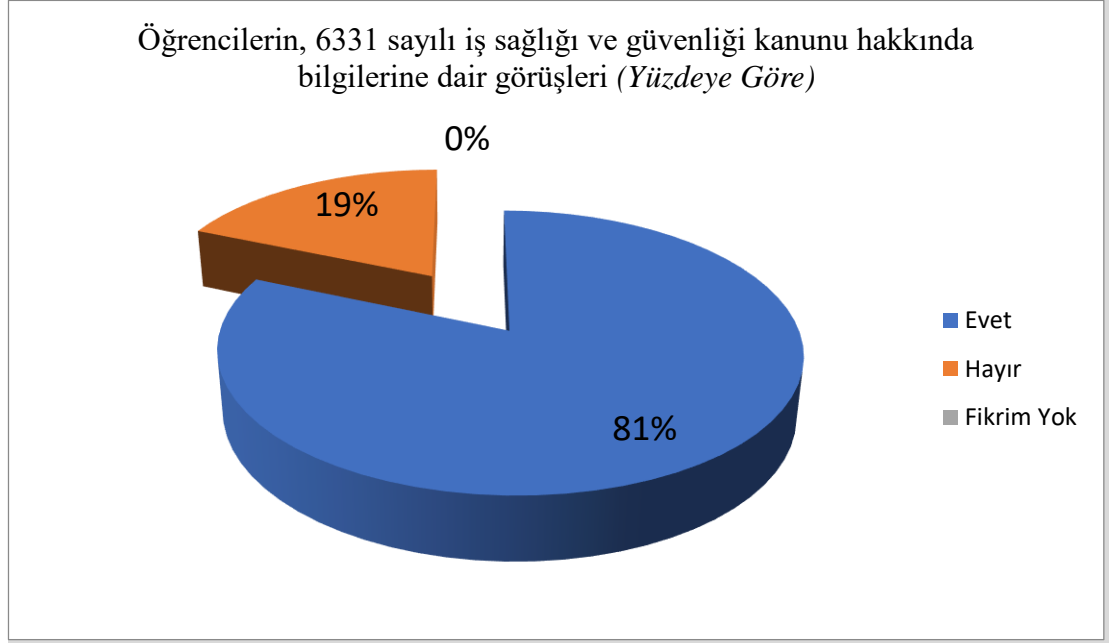
Tablo 2. Sınıf Dağılımı

Katılımcılar Konya İli Karatay İlçesi Celalettin Karatay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğü Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği bölümü 11. sınıf öğrencilerinden oluşmakta olup öğrencilerin yaşları 16-18 arasında değişmektedir.

Öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği görüşleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 3. Soru 1 - Öğrencilerin, 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu hakkında bilgilerine dair görüşleri

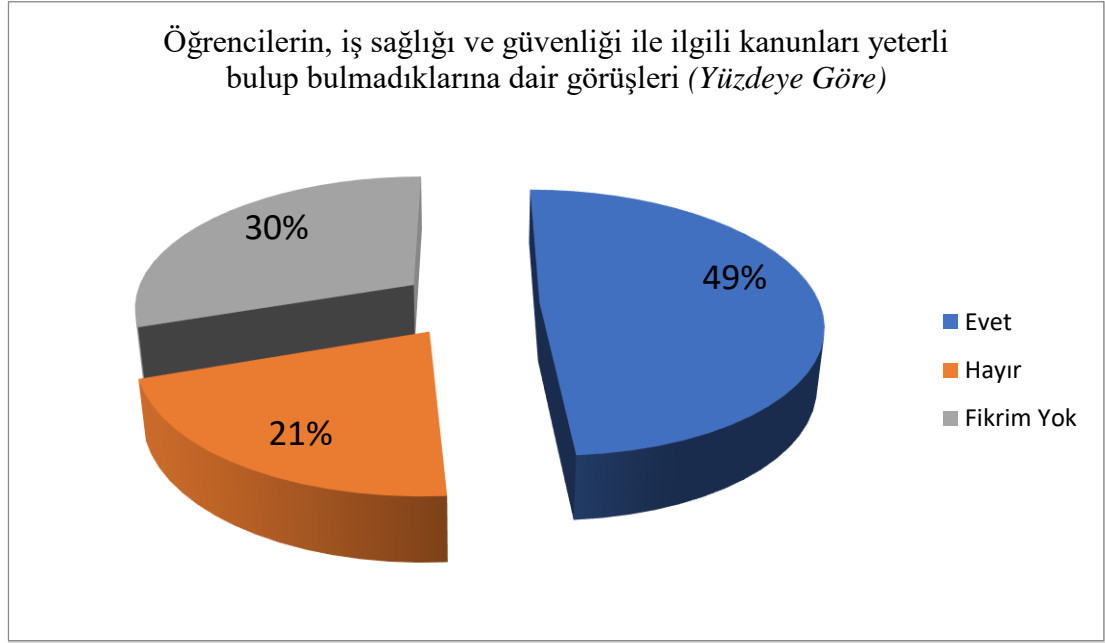
SICAKLIK	N
Evet	35
Hayır	8
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilerin 35'i 6331 Sayılı kanunun 9. ve 11. sınıfta işlenen iş sağlığı ve güvenliği konusu içinde bölüm şefi tarafından anlatıldığını belirttiler. Bazı öğrenciler günlük hayatta ilgili kanunla karşılaştığını, bazı öğrenciler ise karşılaşmadığını ifade ettiler. 8 öğrenciden 1 tanesi kanunun sayı numarasını bilmediğini ama kanundan haberi olduğunu, 1 tanesi nakil ile geldiğini, diğer 2 öğrenci ise pandemi sürecinde dersleri kaçırdıklarını ifade ettiler.

Bulgu: Araştırmaya katılan öğrenciler 6331 sayılı İSG kanunu hakkında fikir sahibi olduklarını düşünmektedirler. Öğrencilerin kanun hakkında yorum yapamadıkları sadece

kanun varlığı hakkında bilgi sahibi oldukları, çalışanın hukuksal hakları hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

Tablo 4. Soru 2 - Öğrencilerin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanunları yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri

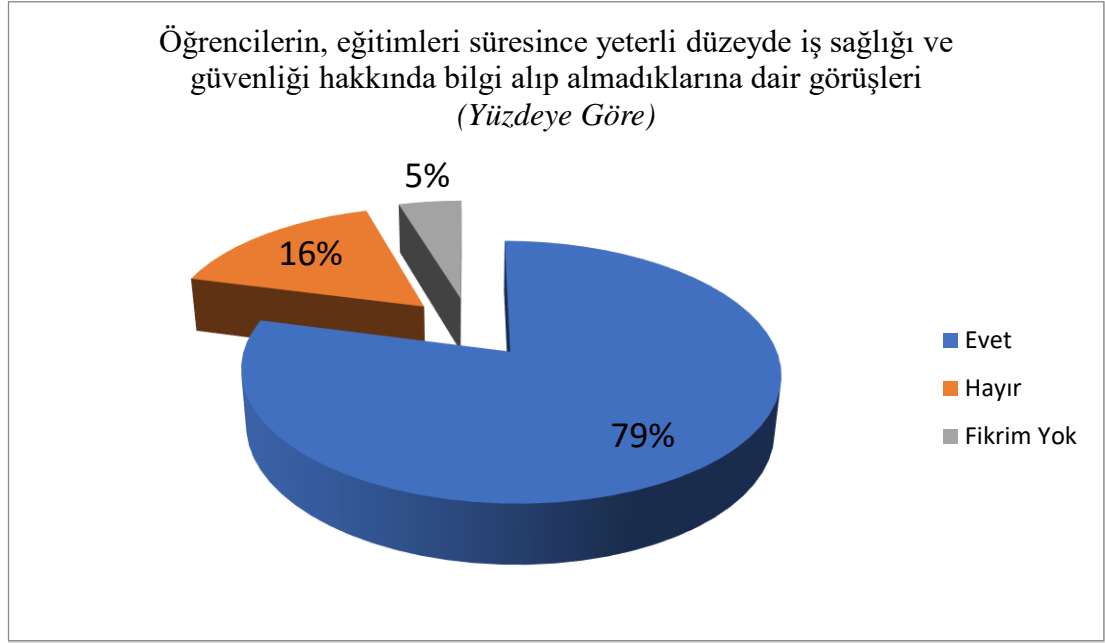
SICAKLIK	N
Evet	21
Hayır	9
Fikrim Yok	13
TOPLAM	43

Öğrencilerimizden 21'i kanunların yeterli olduğunu söylemiş, 3 öğrenci çevresinde oluşan iş kazalarında yaptırımın karşılaştığını ifade etmiştir. 9 katılımcı kanunları yetersiz bulmuş çevrelerinde ve sosyal medyada karşılaştıkları örneklerde yükümlülüklerin yerine gelmediğini, hata yapan kişi ve kurumların ceza almadıklarını ya da süreçlerin uzadığını belirtmiştir. 13 öğrenci ise ilgili kanunları bilmediklerini karşılarına ne okulda nede günlük hayatta çıkmadığını ifade ettiler.

Bulgu: Öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği kanunları hakkında bilgilerinin yeterli olmadığı yüzeysel bilgileri ile yorum yapmakta zorlandıkları görülmüştür. İSG ile ilgili

kanunların derste işlenmediği öğrencilerin çevrelerinden duydukları kulaktan dolma bilgiler ile fikir sahibi olmaya çalıştıkları saptanmıştır.

Tablo 5. Soru 3 - Öğrencilerin, eğitimleri süresince yeterli düzeyde iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi alıp almadıklarına dair görüşleri

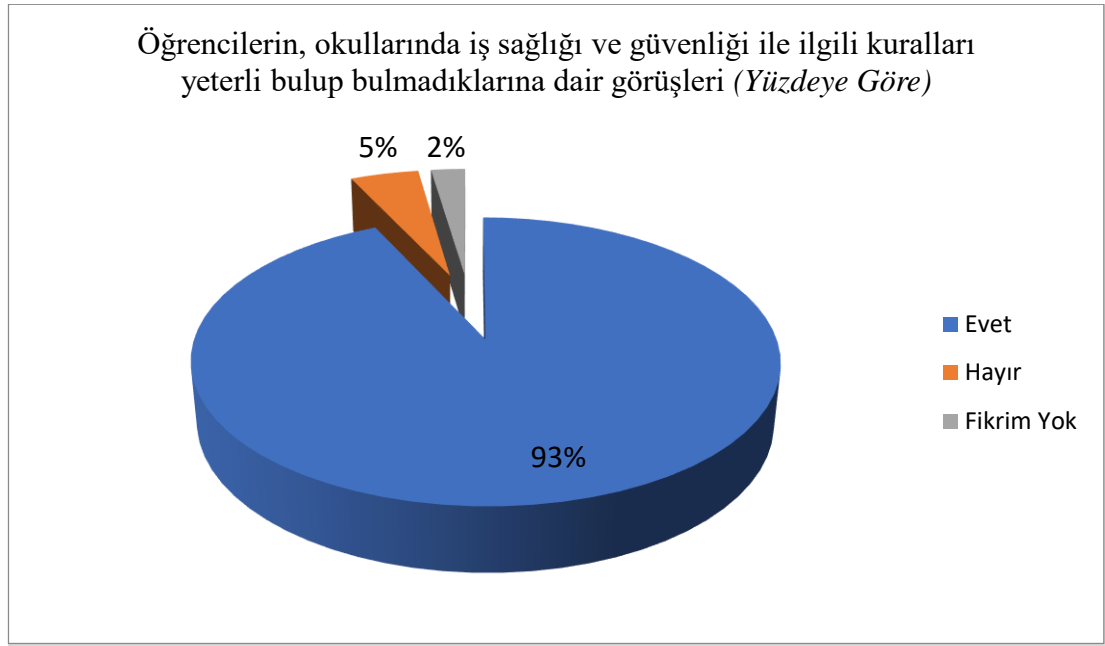

SICAKLIK	N
Evet	34
Hayır	7
Fikrim Yok	2
TOPLAM	43

Araştırmamızdaki 34 öğrenci konunun derste işlendiğini öğretmenleri tarafından ayrıca alan derslerinde ve atölye çalışmalarında iş güvenliği bilgilerinin aralara serpiştirildiğini ifade etmişlerdir. 5 öğrenci ise daha kapsamlı bilginin kendileri için faydalı olacağını ifade etmiş, 2 öğrenci yakınlarının karşılaştığı iş kazasının bilgisizlik veya iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulmaması yüzünden olduğunu söylemiştir. Öğrencilerden 2'si eğitim hayatlarının devam ettiğini, aldıkları eğitimin kendilerine ileriki meslek hayatlarında yetip yetmeyeceğini bilmediklerini söylemişlerdir.

Bulgu: Lise müfredatının 9. sınıfında 8 saatlik konu ve 11. sınıfında hatırlatma konusu olarak işlenen iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin öğrenciler için yeterli olmadığı, öğretmenler tarafından meslek dersleri ve atölye çalışmalarında da bilgilendirmeler yapıldığı saptanmıştır. Öğrencilerden çok azının İSG'nin önemini içselleştirdiği, eğitim süresinin darlığı ve iki yılda bir verilmesinin olguyu arka plana attığı görülmüştür.

Tablo 6. Soru 4 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kuralları yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	40
Hayır	2
Fikrim Yok	1
TOPLAM	43

Araştırmamızdaki 40 öğrenci okullarındaki iş sağlığı ve güvenliği kurallarının yeterli olduğunu, özellikle uygulamalı derslerde öğretmenleri tarafından gerekli hatırlatma ve uyarıları aldıklarını ifade etmişlerdir. 2 öğrenci ise her an riskle karşı karşıya kaldıklarını kuralların daha katı olması gerektiğini düşünmektedir.

Bulgu: Okulda iş sağlığı ve güvenliği kurallarının genel çerçevede oturtulduğu, öğretmenlerin öğrencileri bu konuda sık sık uyardığı katılımcılarımız tarafından dile getirilmiştir. Uygulamalı eğitim esnasında görülen ramak kala olayların kuralların oluşmasında ve öğrencilerin kurallara riayet etmesinde katkısı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Soru 5 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemleri yeterli bulup bulmadıklarına dair görüşleri

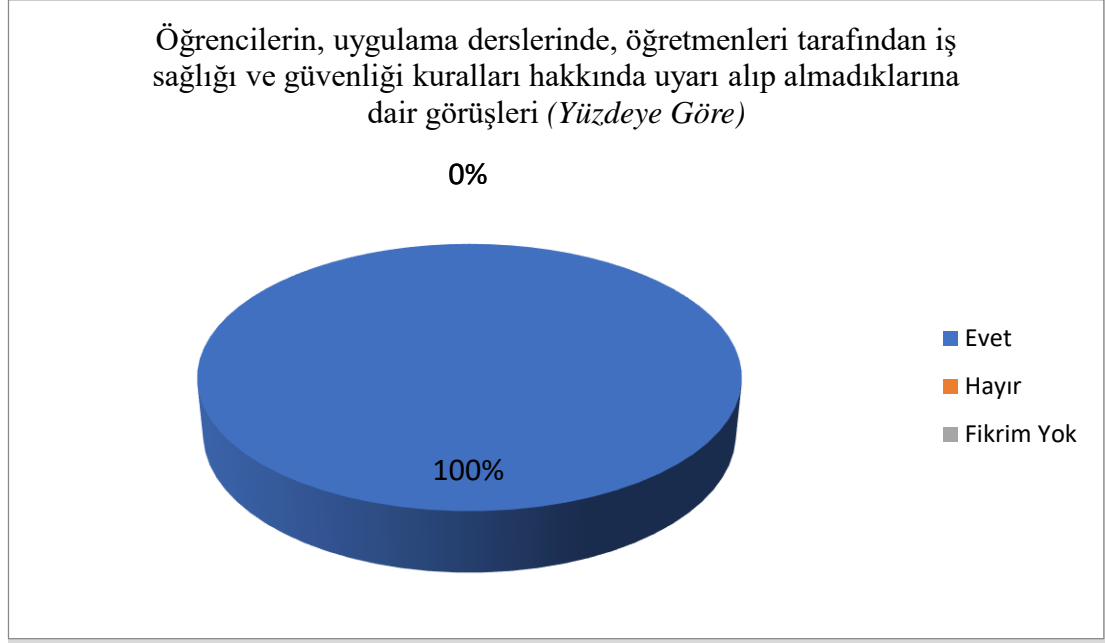

SICAKLIK	N
Evet	42
Hayır	0
Fikrim Yok	1
TOPLAM	43

Araştırmamızdaki 42 öğrenci okullarının derslik, atölye, bahçe ve lavabo gibi alanlarda iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yeterli olduğunu, cihazlar ve aletlerin üzerinde işaretler olduğunu, kullanım dışında kimyasalların kilitli olduğunu, okul idaresinin bu konuda özen gösterdiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Kalan bir öğrenci ise konu hakkında kararsız kaldığını belirtmiştir. Okulda kuralızsızlığa bağlı kazaya rastlamadıklarını dile getirmişlerdir.

Bulgu: Okuldaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemlerin yeterli olduğu, okul idaresinin önlemlere özen gösterdiği öğrencilerin söylemi ile saptanmıştır.

Tablo 8. Soru 6 - Öğrencilerin, uygulama derslerinde, öğretmenleri tarafından iş sağlığı ve güvenliği kuralları hakkında uyarı alıp almadıklarına dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	43
Hayır	0
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Öğrencilerin tamamı öğretmenleri tarafından güvenlik açısından sık sık uyarıldıklarını, tehlikeli durumlar karşısında öğretmenleri ile çözüm yolları hakkında beyin fırtınası yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Bulgu: Uygulama derslerinde iş kazalarını önlemek amacı ile öğretmenlerin öğrencileri uyardığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Soru 7 - Öğrencilerin, uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına hassasiyet gösterip göstermediklerine dair görüşleri

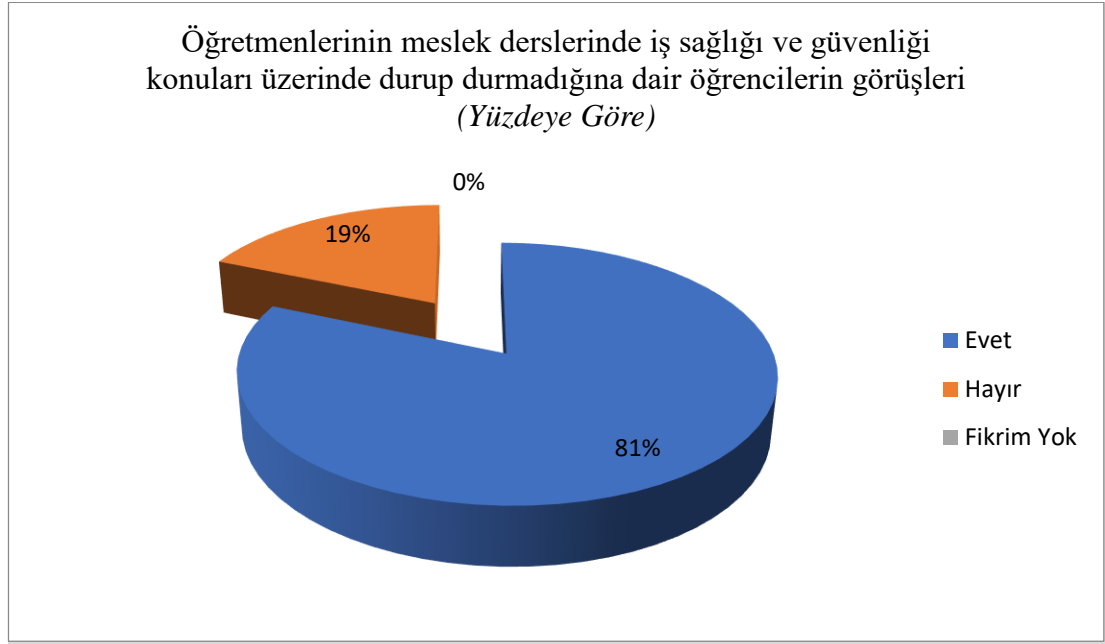

SICAKLIK	N
Evet	43
Hayır	0
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Öğrencilerin tamamı uygulama esnasında kurallara dikkat etmeye çalıştıklarını, 5 öğrenci basit yaralanma veya yaralanma olmadan atlatılan olaylar sonunda daha dikkatli davrandıklarını belirtmiştir. Bazı öğrenciler ise kendileri dikkatli davransa bile dikkat etmeyen arkadaşları olduğunu söylemiştir.

Bulgu: Katılımcılar uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösterdiklerini küçük kazaların dikkatlerini artırdığını söylediler. Öğrenciler kendi bilgileri doğrultusunda özenli davrandıklarını düşünseler de onlara başka açıdan bakabilen diğer katılımcılar tarafından davranışlarındaki tutum yetersiz bulunmuştur. Bu bilgiyi veren katılımcılar için bu tarz öğrenci sayısı 7,8 olarak telaffuz edilmiştir.

Tablo 10. Soru 8 - Öğretmenlerinin meslek derslerinde iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde durup durmadığına dair öğrencilerin görüşleri

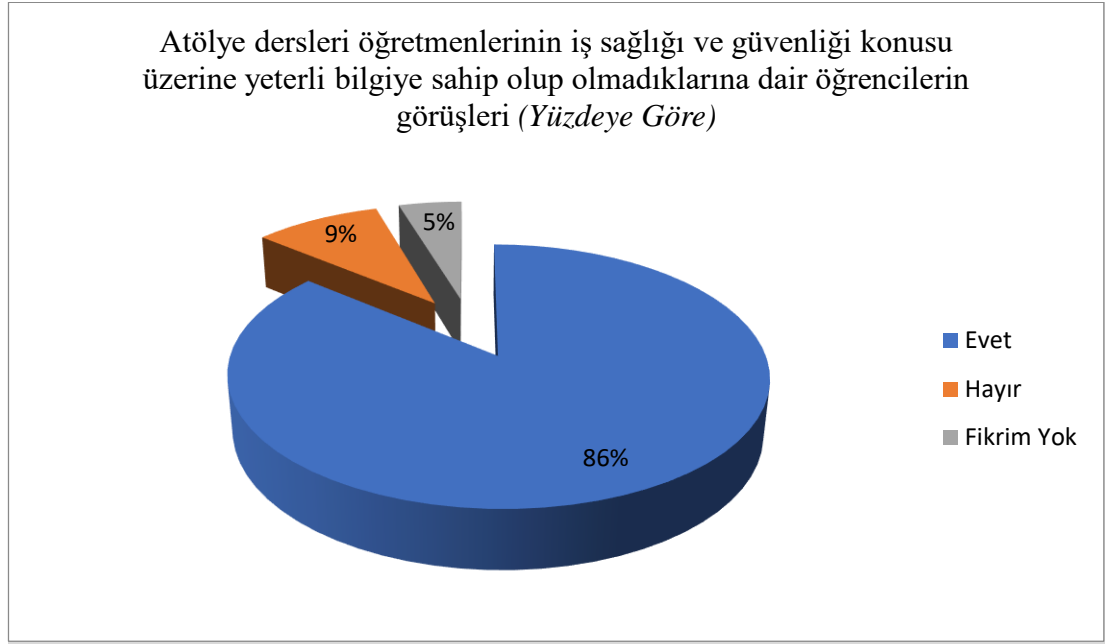

SICAKLIK	N
Evet	35
Hayır	8
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 35'i meslek öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde durduklarını ama öğrencilerin bir kısmı ise öğretmenlerinin daha fazla önem vermesi gerektiğini belirtmişlerdir. 8 öğrenci ise öğretmenlerinin İş sağlığı ve güvenliği konularının üzerinde durmadığını ifade etmiştir.

Bulgu: Meslek derslerinde İSG konularının, meslek öğretmenleri tarafından ara ara anlatıldığı, öğrencilerin % 19'u tarafından anlatılmadığı geri kalan öğrencilerin bir kısmı tarafından ise yetersiz bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 11. Soru 9 - Atölye dersleri öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusu üzerine yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına dair öğrencilerin görüşleri

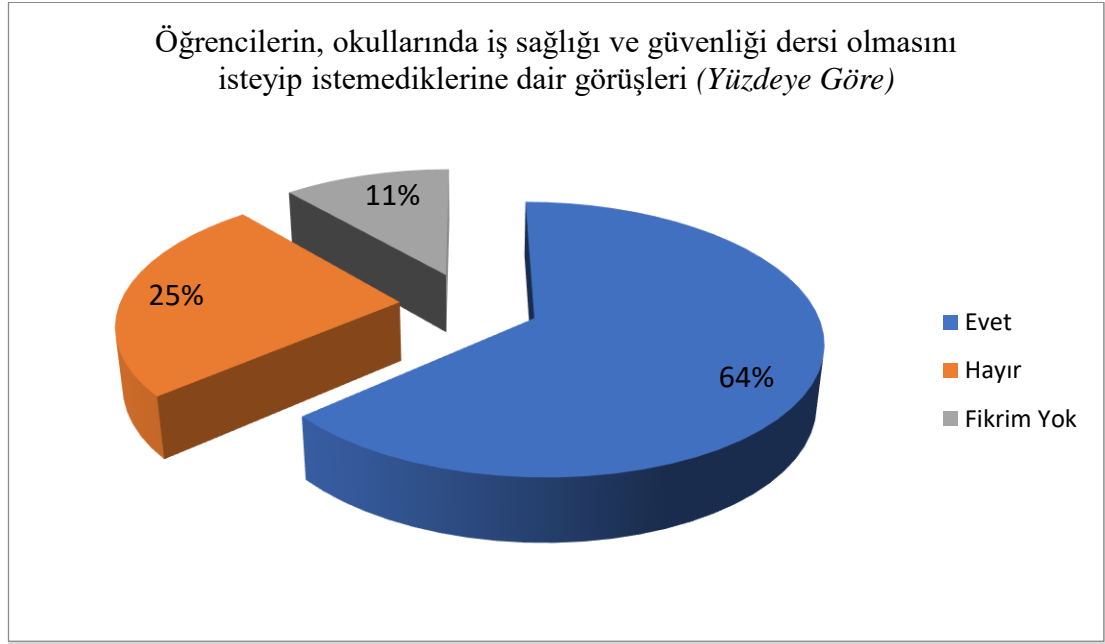

SICAKLIK	N
Evet	37
Hayır	4
Fikrim Yok	2
TOPLAM	43

Öğrencilerin 37'si öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, 4 öğrenci öğretmenlerinin yetersiz bilgiye sahip olduklarını, kendilerini güncellemeleri gerektiğini düşünmektedir. 2 öğrenci ise kararsız kaldıklarını ifade etmiştir.

Bulgu: Katılımcıların %86'sı atölye dersleri öğretmenlerinin İSG konusunda yeterli seviyede bilgiye sahip olduğu düşünülmektedir. Atölye öğretmenlerinin kendilerinin yenilemeleri gerektiğini düşünen öğrenci oranı ise %9'dur.

Tablo 12. Soru 10 - Öğrencilerin, okullarında iş sağlığı ve güvenliği dersi olmasını isteyip istemediklerine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	28
Hayır	11
Fikrim Yok	4
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 28'i 16(8+8) saatlik bir konu olarak anlatılan iş sağlığı ve güvenliği konusunun bir ders olmasının kazaları önlemede etkin bir rol oynayacağını düşünmektedir. 11 öğrenci ise öğretmenleri tarafından diğer ders saatlerinde de yeteri kadar bilgilendirildiklerini bir ders haline dönüşmesinin gerekli olmadığını belirtmiştir. 4 katılımcı ise soru hakkında yorum yapamayacağını söylemiştir.

İSG dersini gereksiz gören 11 öğrenciye ise alt soru olarak "İleride iş yaşamında meslek hastalığı geçirirsen hukuki hakların neler olduğunu biliyor musun?" sorusuna cevap vermekte zorlandıkları görülmüştür.

Bulgu: Öğrencilerin %64'ü aldıkları iş sağlığı ve güvenliği eğitimini yetersiz bulmakta, ayrı bir ders olarak müfredatta yer almasını istemektedir. Bir kısmı ise ders arasına

serpiştirilen bilgilerin eksikliklerini tamamladığını düşünmekle beraber sorulan alt soruda ortaya koydukları savlarını destekleyemedikleri görülmüştür.

Tablo 13. Soru 11 - Öğrencilerin, atölyelerde cihazların kullanımı ve çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhaları olup olmadığına dair görüşleri

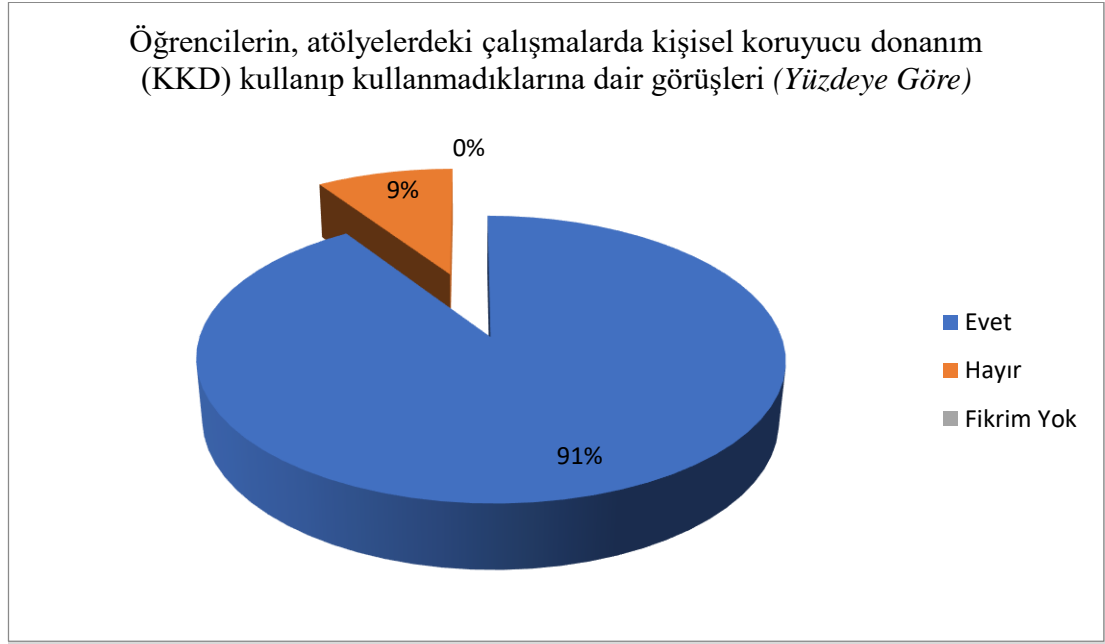

SICAKLIK	N
Evet	40
Hayır	2
Fikrim Yok	1
TOPLAM	43

Öğrencilerin 40'ı atölye cihazlarının kullanım ve çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhalarının bulunduğunu, önceki yıllarda eksik olan levhaların zaman içinde tamamlandığını söylediler. Öğrencilerden ikisi ise levhaların yetersize yakın olduğunu düşündüğünü belirtti. Bir öğrenci ise farkında olmadığını iletmiştir.

Bulgu: Atölyelerde cihazlar ve aletlerin çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhalarının bulunduğu öğrenciler tarafından belirtilmiştir. İki öğrenci ise uyarı levhalarını fark etmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 14. Soru 12 - Öğrencilerin, atölyelerdeki çalışmalarda kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanıp kullanmadıklarına dair görüşleri

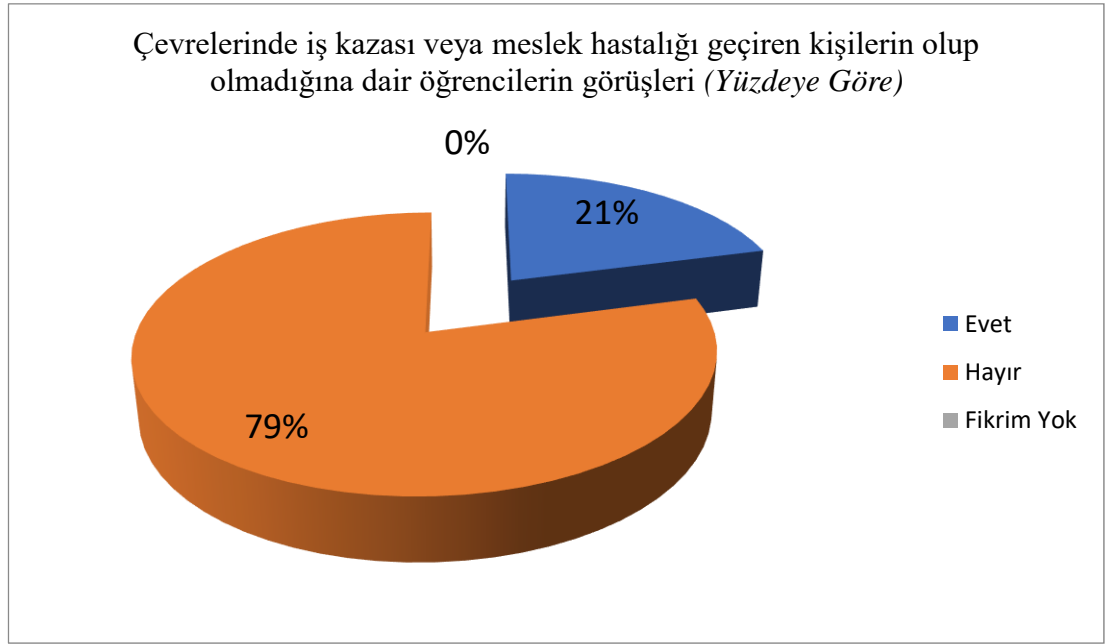
SICAKLIK	N
Evet	39
Hayır	4
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 39'u kişisel koruyucu ekipman ve donanımları kullandıklarını, kullanmadıkları takdirde öğretmenleri tarafından uyarı aldıklarını ifade ettiler. 4 öğrenci ise KKD' ları kendilerini sıktığı için kullanmaktan kaçındıklarını, öğretmen uyarmadığı sürece kullanmadıklarını söylediler. İki gruptan da bazı öğrenciler sınıf arkadaşları içinde KKD' ları kullanmaya özen göstermeyen arkadaşları olduğunu dile getirdiler.

Katılımcılara alt soru olarak "Sınıfınızda KKD kullanmaya özen göstermeyen kaç arkadaşınız var" diye sorulmuştur. Öğrencilerden, KKD kullanmaya özen göstermeyen öğrenci sayısı 8 - 9 kişi olarak öne çıkmıştır.

Bulgu: Bireylerin %91'i KKD kullandığını belirtmiş, %9'u ise uyarı almadan çok önemsemediklerini dile getirmişlerdir. KKD kullandıklarını iddia eden öğrencilerin bir kısmının dikkat etmediği alt soru ile saptanmıştır.

Tablo 15. Soru 13 - Çevrelerinde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren kişilerin olup olmadığına dair öğrencilerin görüşleri

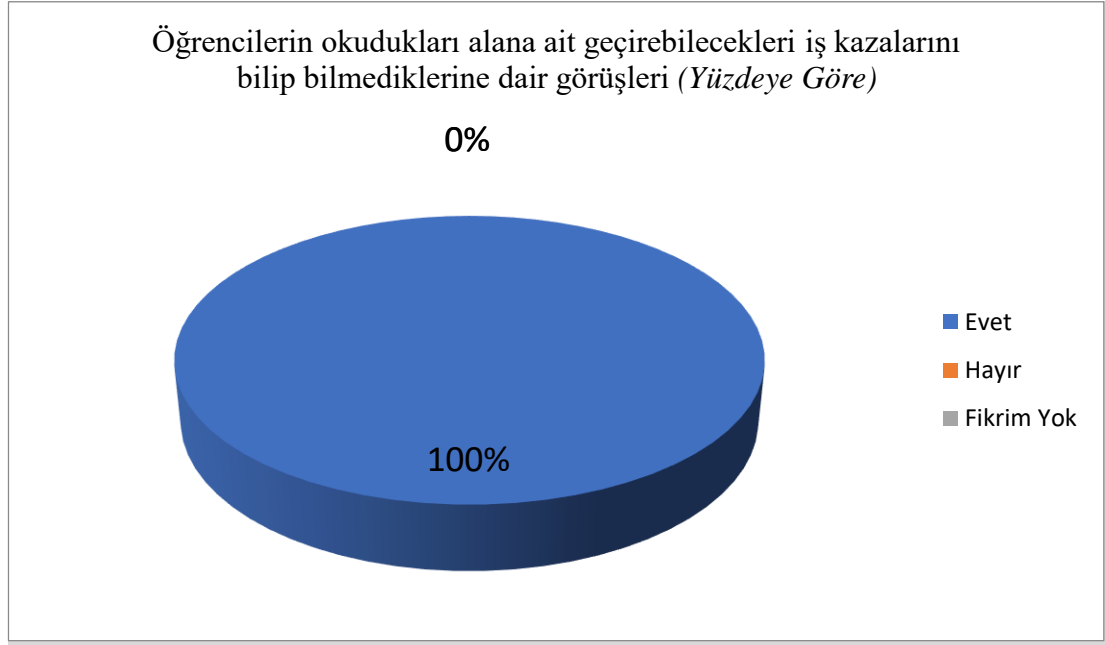

SICAKLIK	N
Evet	9
Hayır	34
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Öğrencilerden biri ailesinin düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir “ailem, amcamın akciğer kanseri olmasının sebebini şeker fabrikasında çalışmış olmasına bağlamaktadır”. Evet cevabı veren öğrencilerden geriye kalan 8 öğrenci ise komşuları ya da akrabalarından en az bir tanesinin iş kazası geçirdiğini ilettiler. Bu öğrenciler yaşadıkları kötü deneyimler sonunda kendi çalışma alanlarında daha dikkatli davrandıklarını, 34 öğrenci ise çevrelerinde iş kazası veya meslek hastalığı görmediklerini ifade ettiler.

Bulgu: Araştırmada ki öğrencilerden %21'i çevresinde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren yakınları olduğunu belirtmiştir.

Tablo 16. Soru 14 - Öğrencilerin okudukları alana ait geçirebilecekleri iş kazalarını bilip bilmediklerine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	43
Hayır	0
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden tamamı okudukları alanda iş yaşamına başladıktan sonrada başlarına gelebilecek iş kazalarını bildiklerini iddia ettiler.

Tarım alanında okuyan bireyler;

Zirai ilaçlardan zehirlenebilirim,

Zirai ilaçtan cildim tahriş olabilir,

Tarım Makinelerine elimi veya ayağımı kaptırabilirim,

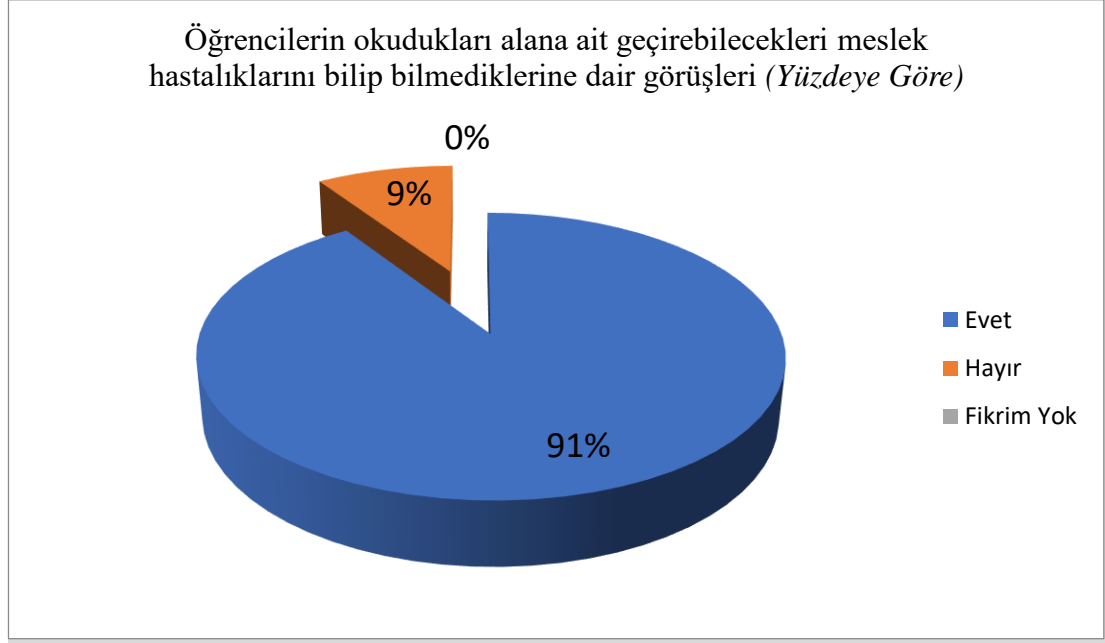
Hayvancılık alanında okuyan bireyler;

Hayvanın boynuzu veya çifte atması ile yaralanabilirim,

Kesici aletler ile kendime zarar verebilirim

Bulgu: Genel olarak öğrencilerin alanları ile ilgili iş kazalarına hakkında fikir sahibi oldukları görülmüştür, doğru örneklendirme yapabildikleri izlenmiştir.

Tablo 17. Soru 15 - Öğrencilerin okudukları alana ait geçirebilecekleri meslek hastalıklarını bilip bilmediklerine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	39
Hayır	4
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 39'u okudukları alanda iş yaşamına başladıktan sonrada başlarına gelebilecek meslek hastalıklarını bildiklerini iddia ettiler. 4 öğrenci ise iş kazalarını bildiklerini meslek hastalıklarını bilmediklerini söylediler.

Tarım alanında okuyan bireyler;

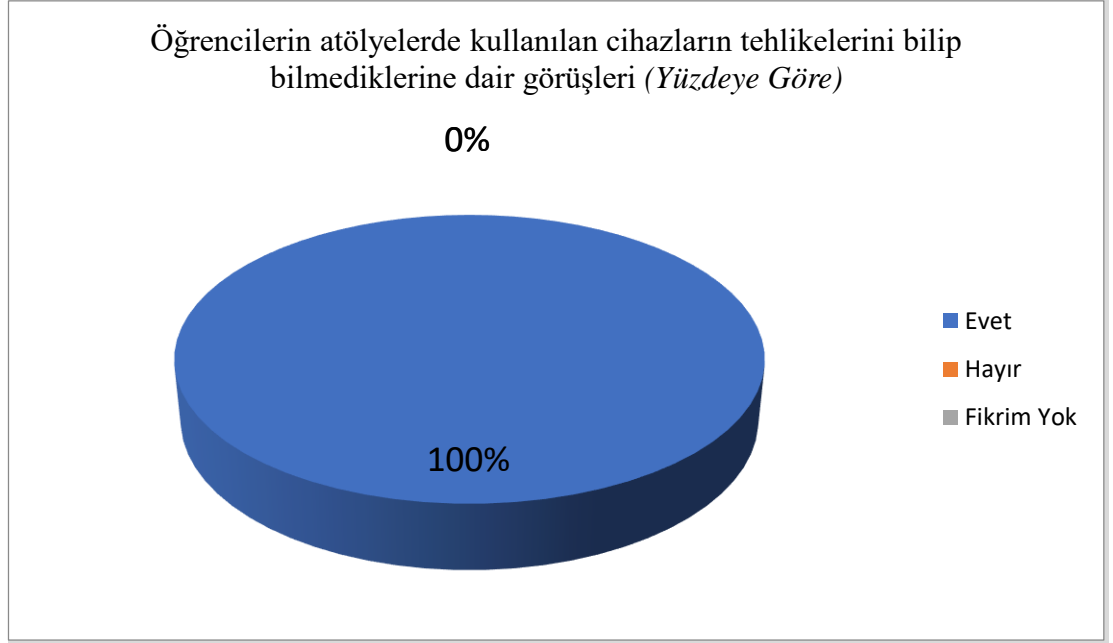
Astım, Alerjik cilt, Tetanoz,

Hayvancılık alanında okuyan bireyler;

Verem, Kuduz, Şarbon,

Bulgu: Öğrencilerin meslek hastalıkları ve iş kazaları bilgileri karşılaştırıldığında iş kaza bilgilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Meslek hastalıkları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 18. Soru 16 - Öğrencilerin atölyelerde kullanılan cihazların tehlikelerini bilip bilmediklerine dair görüşleri.

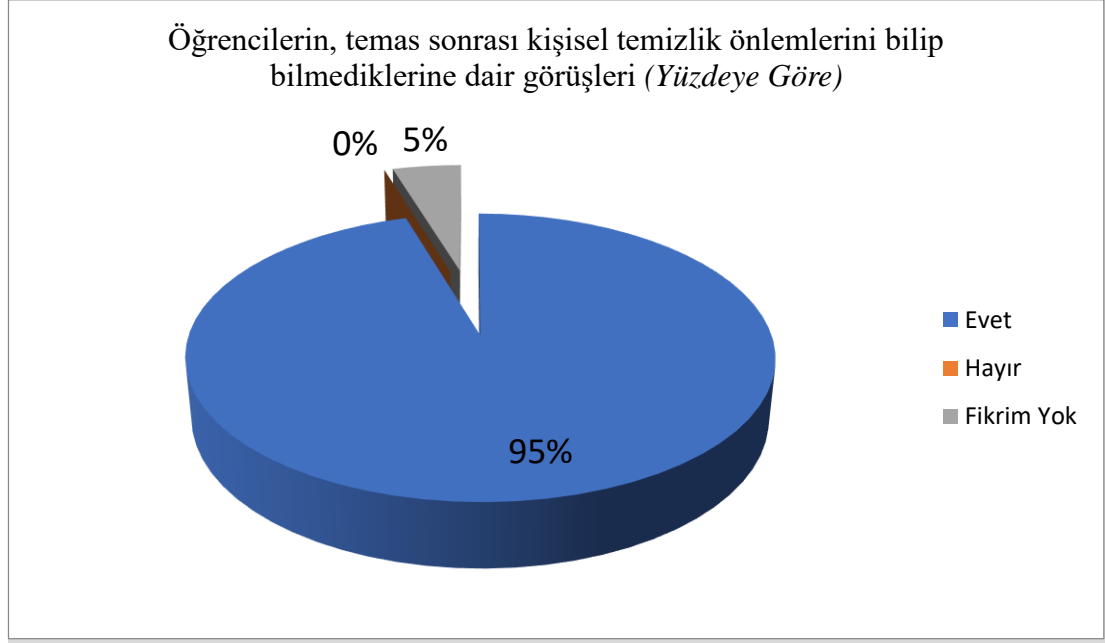
SICAKLIK	N
Evet	43
Hayır	0
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerin tamamı atölyede kullandıkları aletler hakkında bilgilendirildiklerini, öğretmenleri tarafından sık sık alet ve teçhizatların kullanımı hakkında uyarıldıklarını iletiler.

Bulgu: Atölyelerde kullanılan cihazlar ve el aletleri hakkında tehlike oluşmaması için öğretmenlerin öğrencileri sık sık uyardığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin uyarmadığı noktalarda daha rahat hareket edildiği öğrenciler tarafından dile getirilmiştir. Bu durum,

öğrencilerin iş alanlarında istenen kalıtsal davranışları sergilemesi için farklı enstrümanlar ile desteklenmesi gerektiği düşüncesi oluşturmuştur.

Tablo 19. Soru 17 - Öğrencilerin, temas sonrası kişisel temizlik önlemlerini bilip bilmediklerine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	41
Hayır	0
Fikrim Yok	2
TOPLAM	43

Katılımcılardan 41'i temas sonrası kişisel temizlik önlemlerini bildiğini ifade ettiler.

Temizlik önlemlerini bildiğini söyleyen 41 öğrenciye temas çeşitlerini alt soru olarak sorduğumuzda anlamlandırma da zorluk çektikleri görülmüştür.

Bulgu: Temas sonrası kişisel temizlik önlemleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu söyleyen öğrencilere temas çeşitleri sorulduğunda cevap vermekte güçlük çektikleri görülmüştür.

Tablo 20. Soru 18 - Öğrencilerin, temas sonrası kişisel temizliğinize özen gösterip göstermediklerine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	42
Hayır	0
Fikrim Yok	1
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 42'si de özen gösterilmesi gerektiğini bildiğini, 41'i özen gösterdiğini, 2 öğrenci bazen önemsemediğini, 4 öğrenci ise bazı arkadaşlarının dikkat etmediğini iletiler.

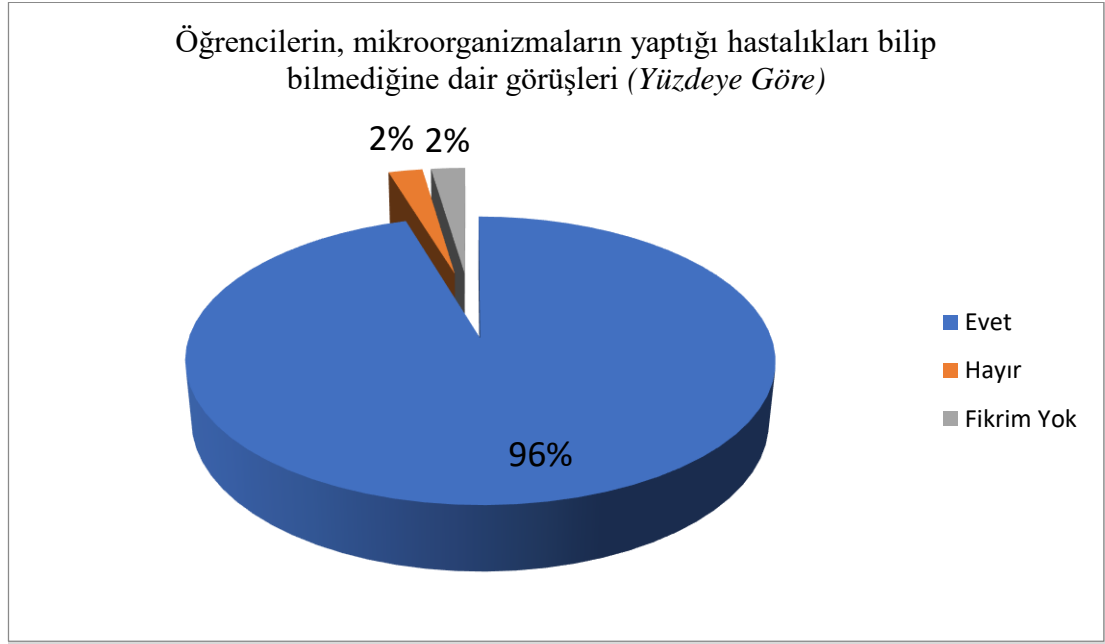
Ellerimi bol su ile yıkarım.

Ellerimi sabun ile yıkarım.

Kirli elbiselerimi çıkarırım.

Bulgu: Temas sonrası kişisel temizliğe özen göstermenin önemi bütün öğrenciler tarafından dile getirilmiş olup bilmelerine rağmen bazı öğrenciler tarafından geçirildiği diğer katılımcılar tarafından belirtilmiştir.

Tablo 21. Soru 19 - Öğrencilerin, mikroorganizmaların yaptığı hastalıkları bilip bilmediğine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	41
Hayır	1
Fikrim Yok	1
TOPLAM	43

Öğrencilerden 41'i mikroorganizmaların ne hastalık yaptığını bildiğini, 1'i bilmediğini, 1'i ise mikroorganizmanın ne demek olduğunu karıştırdığını söyledi.

Gıda zehirlenmesi, Grip, İshal

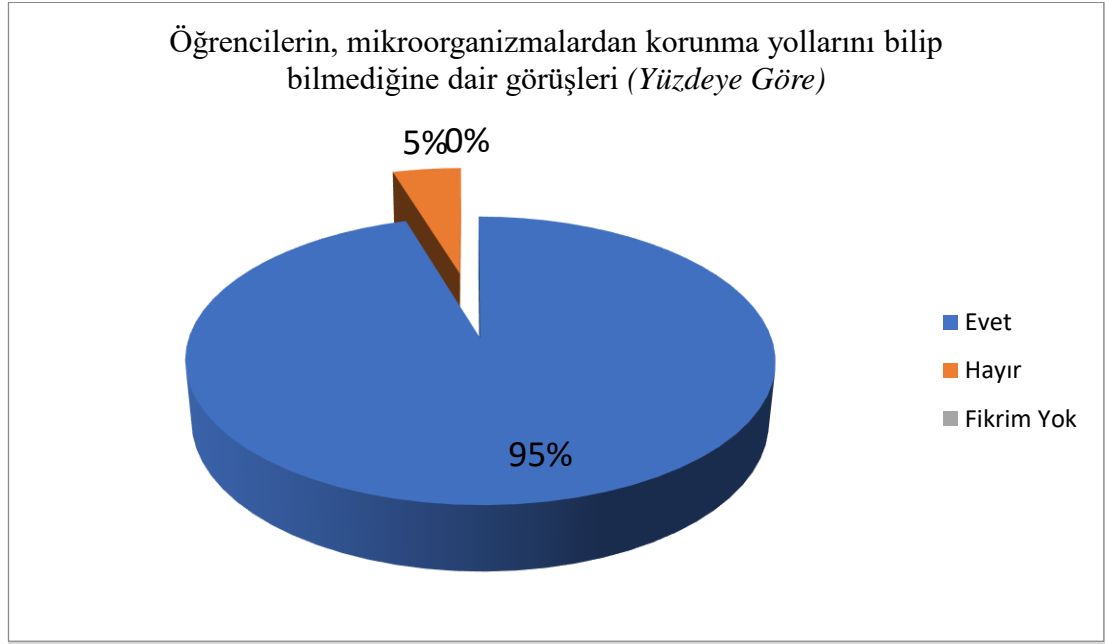
Covid 19 , Bruselloz,

Tüberküloz, Hepatit

Aids, Sars

Bulgu: Öğrencilerin önemli bir kısmının mikroorganizmanın anlamını ve yaptığı hastalıkları bildiği görülmüş bir kısmının ise mikroorganizma kelimesini anlamlandırmada zorlandığı saptanmıştır.

Tablo 22. Soru 20 - Öğrencilerin, mikroorganizmalardan korunma yollarını bilip bilmediğine dair görüşleri

SICAKLIK	N
Evet	41
Hayır	2
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 41'i mikroorganizmalardan korunma yollarına hakim olduklarını söylediler. 2 öğrenci ise bilmediklerini belirttiler.

Temas sonrası ve sık sık el yıkamak

Duş almak,

Dezenfektan kullanmak

Maske takmak

Sosyal mesafe

Bulgu: Dünyada yaşanan pandemi sürecinin pozitif etkisi ile de öğrencilerin mikroorganizmalardan korunma yollarını genel anlamda bildiği gözlemlenmiştir.

Tablo 23. Soru 21 - Öğrencilerin, sterilizasyon ve dezenfeksiyon hakkında bilgilerinin olup olmadığına dair görüşleri.

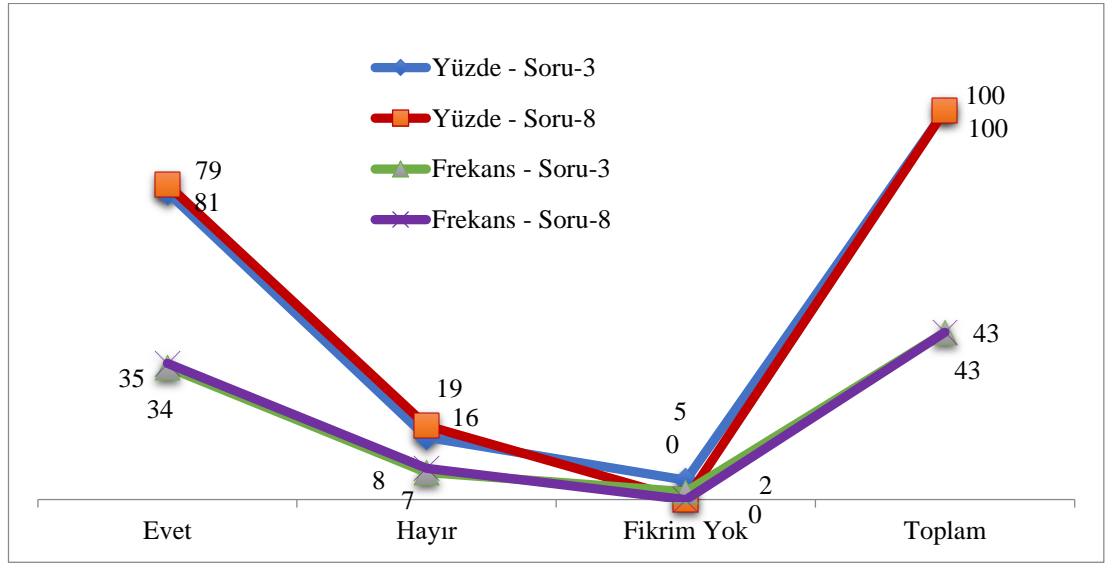

SICAKLIK	N
Evet	38
Hayır	5
Fikrim Yok	0
TOPLAM	43

Araştırmamızda ki öğrencilerden 38'i sterilizasyon ve dezenfeksiyonun ne olduğunu bildiklerini söyleyerek tanımını yaptılar. 5 öğrenciden 2'sinin anlamlarını karıştırdığı, 3'ünün ise tam anlamlarını bilmediği görülmüştür.

Bulgu: Öğrencilerin %88'inin sterilizasyon ve dezenfeksiyonun tanımını bildiğini, tanımını karıştıran öğrencilerinde olduğu görülmüştür. Öğrencilere cevapları sonrasında yapılan yönlendirmelerde hijyen bilgilerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Tablo 24. Soru-3 ile Soru-8 mukayesesi

Soru 3- Eğitiminiz süresince yeterli düzeyde iş sağlığı ve güvenliği hakkında size bilgi verildi mi? Açıklayınız?

Soru 8- Öğretmenleriniz meslek derslerinde iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde duruyorlar mı?

Her iki soruya verilen cevaplara göre öğrencilerin, okul ortamında iş sağlığı ve güvenliği hakkında gerekli bilgilendirmelerin kendilerine verildiğini düşündükleri görülmektedir. Buna rağmen diğer sorulara verilen cevap yüzde oranlarına göre oranların daha aşağıda kalması ve öğrencilerin alt sorularda söylemlerini destekleyememesi istenilen seviyeyi yakalayabilmek için daha çok eğitim verilmesi gerektiği görülmektedir.

Aynı zamanda 3. ve 8. sorular doğrulama niteliği taşımaktadır. Her iki soruya verilen cevapların dağılımı aynı yoğunluktadır. Bu soruların anlaşıldığı fakat konu hakkında istenilen seviye olan yüzde yüz eğitim ve bilgilendirmeye ulaşılamadığı göstermektedir.

Tablo 25. Tez anket sorularının yüzdelik orana göre karşılaştırması.

Öğrencilere yöneltilen 21 sorunun cevapları değerlendirildiğinde.			
Tez çalışmasında öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevapların yüzdelik (%) oranlara göre sıralanarak karşılaştırılması.	Evet	Hayır	Fikrim Yok
1. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu hakkında bilginiz var mı? Açıklayınız?	81	19	0
2. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanunları yeterli buluyor musunuz? Biraz açar mısınız?	49	21	30
3. Eğitiminiz süresince yeterli düzeyde iş sağlığı ve güvenliği hakkında size bilgi verildi mi? Açıklayınız?	79	16	5
4. Okulunuzdaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kuralları yeterli buluyor musunuz? Neden?	93	5	2
5. Okulunuzdaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemleri yeterli buluyor musunuz? Neden?	98	0	2
6. Uygulama derslerinde, öğretmenleriniz iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uymanızla ilgili sizi uyarıyorlar mı? Biraz açar mısınız?	100	0	0
7. Öğrenci olarak uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösteriyor musunuz? Açıklayınız?	100	0	0
8. Öğretmenleriniz meslek derslerinde iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde duruyorlar mı?	81	19	0
9. Atölye dersleri öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Biraz açar mısınız?	85	9	5
10. Okulunuzda İş sağlığı ve güvenliği dersi olmasını ister misiniz? Açıklayınız?	64	25	11
11. Atölyelerde cihazların kullanımı ve çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhalar var mıdır?	93	5	2
12. Atölyelerdeki çalışmalarda kişisel koruyucu donanımları (KKD) kullanıyor musunuz?	91	9	0
13. Çevrenizde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren var mı? Açıklar mısınız?	21	79	0
14. Okuduğunuz alanda hangi iş kazaları meydana gelir biliyor musunuz? Biraz açar mısınız?	100	0	0
15. Okuduğunuz alanla ilgili meslek hastalıklarının neler olduğunu biliyor musunuz? Biraz açar mısınız?	91	9	0
16. Atölyelerde kullandığınız cihazların tehlikeleri hakkında bilgilendirildiniz mi?	100	0	0
17. Temas sonrası kişisel temizlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?	95	0	5
18. Temas sonrası kişisel temizliğinize özen gösteriyor musunuz? Nasıl?	98	0	2
19. Mikroorganizmaların yaptığı hastalıkları biliyor musunuz?	96	2	2
20. Mikroorganizmalardan korunma yollarını biliyor musunuz? Nasıl?	95	5	0
21. Sterilizasyon ve dezenfeksiyon hakkında bilginiz var mı?	88	12	0
ORTALAMA	86	11	3

4.2. Tartışma

Çalışmada Tarım ile Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği bölümünde okuyan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği görüşleri konusu ele alınmıştır. Türkiye Makine Mühendisleri Odası Başkanlığının 2018’de yaptığı araştırmada, Ülkemizin iş kazalarında Avrupa’da ve Dünyada’ da ilk sıralarda bulunduğu, ölümlü iş kazalarında ise Avrupa’da birinci sırada yer aldığını saptamıştır. Bu araştırmadaki resme doğru bakarsak ülkemizde gelişmemiş bir iş sağlığı ve güvenliği kültürü olduğunu görürüz. Bizim araştırmamız bu kültürün gelişmesi için mesleki eğitim okullarının etkinliğini ortaya koymak ve daha neler yapabiliriz sorusuna cevap aramakla geçti. Araştırmamızın sonunda mesleki eğitimde iş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde durulan süre ve içeriğin gücü İSG kültürü oluşumunda büyük etken olarak karşımıza çıktı.

Araştırmamızda, Yunus Öztürk’ ün (2020) Fethiye örneğinde yapmış olduğu araştırmayla örtüşen sonuçlara ulaşılmıştır. İlgi araştırmada öğrencilere “İSG ile ilgili kanunların iyi anlatılması gerektiği, İSG’nin ayrı bir ders olarak okutulmasının daha etkili olacağı ve meslekleriyle ilgili hastalıkların neler olduğu ile korunma yollarının da öğretilmesi gerektiği” vurgulanmaktadır. Öztürk’ ün 6331 sayılı kanunu hakkında bilginiz var mı sorusuna öğrencilerin %29’u bilgimiz var dediği görülmekte olup bizim araştırmamızda bu oran %81’lere çıkmaktadır. Bu oransal farkın nedeni Öztürk’ün yaptığı araştırma 10 ve 11. sınıf öğrencilerini kapsamakta olup yapıldığı dönem bilgisi bulunmamaktadır. Bizim araştırmamız ise 11. sınıf ikinci dönem ortasında 8 saatlik İSG hatırlatma eğitimi yapıldıktan sonraki dönemde katılımcılara uygulanarak tutumları saptanmaya çalışılmıştır. İlgi araştırma ile bizim çalışmamız karşılaştırıldığında örtüşen bütün sonuçlarda bizim çalışmamızın oranları daha pozitif görünümde dir.

Melih Küçüköğlü’nun (2018) Kilis örneğinde yapmış olduğu araştırma ile de örtüşen sonuçlara ulaşılmıştır. İlgi araştırmada öğrencilerde İSG kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi için “öğretmenlerin pratik uygulamalarda, mevzuatla ilgili yeniliklerde ve eksik kaldıkları konular üzerine de, İSG alanı uzmanları ile ilgi kurumlar tarafından belirli aralıklarla eğitim almaları” gerektiği söylenmiştir. Küçüköğlü’nun araştırmasında öğrencilere, öğretmenlerinin bilgi düzeyleri ile ilgili tek soru sorulmuş öğretmenlerin eğitim almaları gerekliliği ile ilgili kanıya varılmış olup araştırmamızda okulun

tamamında aktarılan eğitim üzerine öğretmenler hakkında farklı sorular sorulup açıklamaları istenerek bulgular belirlenmiştir.

Salih Soner Uzun'un (2019) Tarsus örneğindeki araştırması sonucunda "öğrencilerin İSG konusunda bilinçlenmeyi akran düzeyinde eğitim ile aldığı okulların öğrenci akran eğitimleri ile İSG bilinci oluşturulması, sosyal öğrenme yoluyla İSG kültürünün gelişmesinin önemli olduğu" vurgusu, araştırmamız sonucunda da kıymetli bulunmuştur.

Bizim araştırmamız ilgi araştırmalarla paralellik gösterse de sayısal farklılıklar görülmektedir. Öğrencilerin farklı mesleki eğitim alanlarında okuması ve çalışmanın farklı sınıf düzeylerinde yapılmış olması bu farklılıkların birincil nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu üzerine incelediğimiz çalışmaların neredeyse tamamı Teknik(Elektrik, Tesisat ve Mobilya gb.) alanı barındırması bu alanın risk etmenlerinden fiziksel risk faktörlerine yatkın olması bizim çalışmamızın yönünü belirlemiştir. Bizim çalışmamızın yapılan diğer çalışmalardan ayıran nokta fiziksel risk etmenleri ile beraber kimyasal ve biyolojik risk etmenlerini de barındırmasıdır. Buna bağlı olarak farklı sorular ile farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Temas, mikroorganizma, sterilizasyon ve dezenfeksiyon gibi terimlere ait sorular da katılımcılara sorularak risk etmenlerinin geneline yayılan değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmamızda öğrencilerin İSG kavramın özümsemesinde dışsal (okul, çevre) faktörlerin içsel(bireyin kişisel özellikleri) motivasyonunu olumlu etkilediği görülmüştür. Katılımcıların 6331 sayılı İSG kanunu ve ilgi kanunlar hakkında önemli kısmının fikir sahibi olduğu halde içeriğe tam hakim olmadıkları için yüzeysel bilgileri ile yorum yapmakta zorlandıkları gözlemlenmiştir. Önceki yıllarda mesleki ve teknik liselerin müfredatında ders olarak verilen İSG eğitiminin, 8 dönemlik eğitim-öğretim kademesinin sadece iki döneminde 8'er saatlik konu olarak anlatılmasının öğrenciler için yeterli olmadığı, öğretmenler tarafından meslek dersleri ve atölye çalışmalarında da desteklenmeye çalışıldığı saptanmıştır.

Okulda iş sağlığı ve güvenliği kuralları ve önlemlerinin genel çerçevede oturtulduğu, atölyelerde cihazlar ve aletlerin çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhalarının bulunduğu öğretmenler ve idarecilerin öğrencileri tehlikelere karşı sık sık uyardığı, katılımcılarımız tarafından dile getirilmiştir. Uygulamalı eğitim esnasında görülen ramak kala olayların kuralların oluşmasında ve öğrencilerin kurallara riayet etmesinde katkısı olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin meslek derslerinde İSG konuları üzerinde durduğu, uygulama derslerinde iş kazalarını önlemek amacı ile öğretmenlerin öğrencileri uyardığı ve öğrencilerin önemli bir kısmının uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösterdikleri küçük kazaların dikkatlerini artırdığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun Kişisel Koruyucu Donanım(KKD) kullanmanın, temas sonrası kişisel temizlik önlemleri uygulamanın önemini kavradığı, bazı öğrencilerin ise önlemler için uyarı almaları gerektiği görülmüştür. Okul idaresi ve öğretmenlerin otoritesinin uygulama alanlarında riskleri azaltmada etkin olması önemli bir faktör olarak saptanmıştır.

Katılımcılar, atölye dersleri öğretmenlerinin İSG konusunda yeterli seviyede bilgiye sahip olduğu düşünseler de aldıkları iş sağlığı ve güvenliği eğitimini yetersiz bulmakta, ayrı bir ders olarak müfredatta yer almasını istemektedirler. Bir kısım katılımcı ise ders arasına serpiştirilen bilgilerin eksikliklerini tamamladığını düşünse de bu katılımcıların alt sorularda söylemleri ile tutarlı bilgi vermekte zorlandıkları görülmüştür.

Genel olarak öğrencilerin alanları ile ilgili iş kazalarına ve meslek hastalıklarına hakim olduğu görülmüş, doğru örneklendirme yapabilmişlerdir. Öğrencilerin meslek hastalıkları ve iş kazaları bilgileri karşılaştırıldığında iş kaza bilgilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çevresinde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren yakınları olduğunu söyleyen öğrencilerin İSG olgusuna daha motive oldukları gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin önemli bir kısmının mikroorganizmanın anlamını ve yaptığı hastalıkları bildiği görülmüş bir kısmının ise mikroorganizma kelimesini anlamlandırmakta zorlandığı saptanmıştır. Dünyada yaşanan pandemi sürecinin etkisi ile de öğrencilerin mikroorganizmalardan korunma yollarını bilmede beklentinin üstünde pozitif bir sonuç çıkmıştır. Öğrenciler sterilizasyon ve dezenfeksiyonun tanımını bilmekte olup anlamları karıştıran öğrencilerin olduğu saptanmıştır.

5.2. Öneriler

Çalışma alanlarında iş sağlığı ve güvenliği kültürü olgusunun oluşması için bizim araştırmamız ve incelenen diğer çalışmalarda işgören adaylarına mesleki eğitim sırasında verilen İSG eğitiminin önemi öne çıkmıştır. MEB müfredatına göre mesleki ve teknik liselerde verilen İSG eğitiminin, zaman ve nitelik yönünden iyileştirilmesi uygulama alanları ve staj aşamasında kapsamının genişletilmesi önerilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi içinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının varlığı ile korunma yolları homojen bir yapıda sunulmalıdır. Mesleklerin yapısına göre değişkenlik gösteren riskler içinde fiziksel risk etmenleri öne çıksa da ergonomik ve psikososyal risk etmenleri gibi kimyasal ve risk etmenlerinin varlığı da unutulmamalıdır. Öğrencilerde İSG kültürünün derinleştirilmesi için;

- Lise müfredatının gözden geçirilerek, bütün sınıflar düzeyinde mesleki bilginin içeriğine göre iş sağlığı ve güvenliğinin konusu düzenlenebilir.
- Öğrencilerin kavrama, analiz, sentez, uygulama ve değerlendirme düzeyindeki kazanımlara ulaşması ve derslerinde çözüm üretmeyi öğrenen öğrencilerin bu deneyimleri yaşamlarına yansıtmaları için örnek olay yöntemi kullanılabilir.
- Uygulama derslerinde rol oynama ve drama yöntemi ile kazalar kurgulanıp canlandırma sonunda tartışma ortamı ile kanun ile öğrenciler arasında bağ kurulabilir.

- Milli eğitim müdürlükleri tarafından okul ziyaretlerine gönderilen iş güvenliği uzmanlarının meslek liselerine yaptıkları ziyarette atölye ve laboratuvar ziyaretlerinin ön planda tutulması sağlanarak önlem ve kurallara rehberlik etmeleri sağlanabilir.
- Okul ortamında dikkatsiz arkadaşlarının olduğunu belirten öğrenciler düşünüldüğünde, meslek hastalığına yakalanmış veya iş kazası geçirmiş bireyler okula davet edilerek öğrencilerin sınıf ortamında görüşme yapmaları sağlanarak farkındalıkları artırılabilir.
- Öğrencilere okul içinde sorumluluklar verilebilir ya da özellikle iş kazaları ve meslek hastalıkları üzerine konu anlatımları yaptırılması sağlanır. Bu durum ile öğrencilerin okul yöneticileri ve öğretmenleriyle empati yapmasını, okul içi kuralları ve öğretmen uyarılarını daha dikkate almaları sağlanabilir.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimi veren öğretmenlerin unutulmuş bilgilerinin yenilenmesi, gelişen teknoloji ile ortaya çıkan meslek hastalığı ve iş kazalarının anlatılabilmesi için belli aralıklarla öğretmenlere seminerler düzenlenebilir.
- Meslek liselerinde kullanılan cihaz ve aletlerin kullanım kılavuzlarının Türkçeleştirilerek öğrencilerin anlayabileceği seviyede yazılabilir.
- Uygun olmayan kişisel koruyucu donanımların oluşturabileceği kazaları önlemek için 14 yaşındaki bireylerin lise eğitimine başladığı düşünülerek öğrencinin gelişim düzeyine uygun ölçülerde kişisel koruyucu donanımların üretilmesi sağlanmalıdır.
- Okullarda öğretmen, öğrenci ve veli iş birliği sağlanıp, aile katılım etkinlikleri düzenlenerek iş sağlığı ve güvenliği açısından çevre bilinci oluşturulabilir.
- Okullar iş yerleri ile staj anlaşması yaparken öğrenciye rehberlik edecek ustabaşı için (iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilerek) yeterlilik belgesi istenebilir. Öğrenciler staj esnasında başına gelebilecek kaza ve hastalıklar hakkında ustabaşı tarafından bilgilendirilerek farkındalığı artırılabilir.
- Araştırmamızın alanı olan tarım ile hayvan yetiştiriciliği ve sağlığı (gıda teknolojisi, laboratuvar hizmetleri) bölümlerinde okuyan öğrenciler temas, bulaş, mikroorganizma, sterilizasyon, dezenfeksiyon gibi kavramları özümseyebilmesi için sağlık meslek liseleri ile ortak etkinlik düzenlenmesi ya da sağlık kurumları ziyaretleri yaptırılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, M.C., (2022). A.Ü. Beypazarı Meslek Yüksek Okulu İş Sağlığı ve Güvenliği Ders Notları.
- Aydınlı, H. İ, Halis M. (2007). Eğitimin İşletme Etkinliğindeki Yeri ve Önemi. *Mevzuat Dergisi*. Yıl;7. (74).
- Arcury, TA, Estrada, JM ve Quandt, SA (2010). Tarım işçilerinin güvenlik ve sağlık eğitimlerinde dil ve okuryazarlık engellerinin aşılması. *Tarım Tıbbı Dergisi*, 15 (3), 236248.
- Arıcı, K. (1999). İş Sağlığı ve Güvenliği Dersleri. Ankara, TES-İŞ Yayınları.
- Bayılmış, O., Taş, Y. (2015). Sağlık Çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Yaklaşımlarının Değerlendirmesi: Sakarya Örneği. *ISGUC The Journal of Industrial*
- Bıyıkçı, E. T. (2010). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanmasında İş Güvenliği Uzmanlığı. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Boztepe, M. (2017). Elektrik – Elektronik Mühendisliğine Giriş Dersi”<http://electronics.ege.edu.tr/boztepe/download/isguvenligi.pdf>. Erişim Tarihi : 19 Eylül, 2022.
- Brophy, JT, Keith, MM, Gorey , KM, Laukkene , E., Hellyer , D., Watterson , A., Reinhartz , A., Gilberston , M. (2002). Kanada daki bir kanser tedavi merkezindeki kanser hastalarının çiftçilik ile ilgili mesleki geçmişleri ile meme kanseri ile oluşturulan hipotez Uluslararası Mesleki ve Çevre Sağlık Dergisi, 8, 346-353.
- Centel, T. (2000). İşçi Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı. İstanbul, Mess Yayınları.
- Ceylan, H. (2012). Türkiye’deki İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Electronic Journal of Vocational Colleges*.
- Coşkunes, F. (2008). Kanserojen Kimyasal Maddeler ve İş Sağlığı ve güvenliği, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Çelikkalp, Ü., Saraçoğlu, GV., Tokuç, B. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Bilgi Düzeylerinin Artırılması. *Namık Kemal Tıp Dergisi*, 5:1.
- Çetindağ, Ş. (2010). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi ve Mevzuattaki Güncel Durum, <http://www.toprakisveren.org.tr/2010-86-serifcetindag.pdf>. Erişim Tarihi: 8 Kasım 2022.
- Çınar, O., Gündoğdu, M. (2019). İş Sağlığı-Güvenliği, İş Tatmini Ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Erzurum Ve İstanbul Uygulaması. <https://dergipark.org.tr/> . Erişim Tarihi: 13 Eylül 2022.

- Çiçek, Ö., Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi © Cilt: 5, Yıl: 5, Sayı: 11
- Dururdu, A. (2016). İş Sağlığı ve Güvenliğiyle İlgili Düzenlemelerin Yapısal Boyutu. Doktora Tezi. Ankara, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Sağlık İşletmesi Ana Bilim Dalı.
- Dünya’da Çalışma İlişkilerinde İş Sağlığının Gelişimi;
http://aht112acil.8m.net/about_64.html. Erişim Tarihi: 28 Eylül 2022.
- Ekşioğlu, S., Taşpınar, M. (2019). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Ortaöğretimin Gelişimi, <https://dergipark.org.tr/>. Erişim Tarihi: 30 Ağustos 2022.
- Fişek, A.G. (2014). Çalışma Yaşamında Sağlık Güvenlik, Ankara. Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Yayınları, Yayın No: 3/2.
- Gençler, A. (2007). İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğine İlişkin Uygulamaların Tarihi Gelişimi, İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, 7(35), Temmuz – Ağustos – Eylül, 16-29.
- Gerek, N. (2009), İş Sağlığı ve İş Güvenliği. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:868
- Güngör, M.A. (2017). Fen Bilimleri Enstitüsü Meslek Liselerinde İş Sağlığı Ve Güvenliğinin Bilinirliği: Yapılan Ve Yapılması Gereken Çalışmalar, Yüksek Lisans Tezi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İş Güvenliği Ve Sağlığı Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Hurst, P., Termine, P. ve Karl, M. (2007). Tarım işçileri ve sürdürülebilir tarıma ve kırsal kalkınmaya katkıları. FAO Gıda ve Tarım Örgütü ILO Uluslararası Çalışma Örgütü-IUF Uluslararası Gıda Birliği. Cenevre, İsviçre.
- ILO. Dünya İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimleri 2015. Cenevre: ILO Yayınları, 2015.
- Küçüköğlü, M. (2018). Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Mobilya ve İç Mekan Tasarımı Bölümlerinde Eğitim Gören Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilincinin Analizi, Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kılıç, F. ve Arkadaşları, (2015) . Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim.
http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/13153013_TES_ve_OR_TAYYRETYM_son10_2.pdf .Erişim Tarihi: 29 Eylül 2022.
- Kılış, İ. ve Demir, S. (2012). İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme. Çalışma İlişkileri Dergisi, 3:1.
- Lloyd, J. ve Mitchinson, J. (2006). (Çeviren: Cihan Aslı Filiz, Emre Ergüven), Cahillikler Kitabı, NTV Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018a). “Güçlü Yarınlar ve 2023 Eğitim Vizyonu”, Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018b). “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü”, Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:1, Ankara
- Özer, M. (2021). The New Steps Taken for Improvement of Vocational Education and Training in Turkey. <https://dergipark.org.tr/>. Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2022.
- Özer, M. (2021). Türkiye’de Mesleki Eğitimi Güçlendirmek için Atılan Yeni Adımlar. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, <https://doi.org/10.46778/goputeb.907302>. Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2022.
- Öztürk, Y. (2020). Meslek Lisesi Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Tutumları. <https://dergipark.org.tr/>. Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2022.
- Öztürk, Z., Göksoy, S. (2022). Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Okula Yabancılaşmaya Yönelik Görüşleri ve Mesleki Eğitime Yönelik Tutumları. Millî Eğitim, Cilt: 51, Sayı: 234.
- Relations and Human Resources, Cilt : 17, Sayı : 1.
- Sarıkaya, M., Güllü, A. ve Seyman, M.N. (2009). Meslek Yüksekokullarında İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verilmesinin Önemi. TUBAV Bilim Dergisi, 2:3.
- Savcı, C., Şerbetçi, G., Kılıç, Ü. (2018). Sağlık Disiplini Öğrencilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Eğitim Alma ve İş Kazasına Maruz Kalma Durumu. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi dergisi, 1:5.
- Solmaz, M. ve Solmaz, T. (2017). Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.
- Süzek, S. (1985). İş Güvenliği Hukuku. Ankara, Savaş Yayınları.
- Şimşek, C. (2014). İş Kazaları. İş Sağlığı ve Güvenliği Ders Notları içinde, 15-35. Ankara, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu.
- Talas, C. (1992). Türkiye’nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi. Ankara. Bilgi Yayınevi.
- Tekin, S. (2014). İşletmelerde İş Sağlığı ve Güvenliğine Yapılan Yatırımların Maliyet Kazanç Analizi. Ankara, İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü, TC. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı.
- Tutkaoğlu, U. C. (2020). “Babil Hukukunda Awilum, Muşkēnum ve Wardum”, OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi
- TÜBİTAK, (2005). “Vizyon 2023 Teknoloji Öngörü Projesi; Eğitim Ve İnsan Kaynakları Sonuç Raporu Ve Strateji Belgesi”.
- Tülü, M. (2014). İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinde İSG Profesyonellerinin Algı ve Beklentileri. İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi, Ankara, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü.

- Türker, T.Y. (2017). “İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları”
<http://www.ikademi.com/guvenligi-isci-sagligi/279-kazalari-ve-meslek-hastaliklari.html>. Erişim Tarihi: 3 Kasım 2022.
- Türker, Y. (2010). İşçi Sağlığı Ve Güvenliğinde Eğitimin Önemi.
<https://dergipark.org.tr/>. Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2022.
- Uzun, S.S. (2019). Mesleki Ve Teknik Okullarda İş Sağlığı Ve Güvenliği Bilinci. Tarsus Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İş Sağlığı Ve Güvenliği Anabilim Dalı , Tarsus.
- Yiğit, A. (2005). İş Güvenliği Ve İşçi Sağlığı. İstanbul. Aktüel Yayınları.
- Yiğit, A. (2011). İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı (2. Basım), Bursa. Alfa Aktüel Yayınları.
- 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Resmi Gazete Tarih : 19/6/1986
- 4857 Sayılı İş Kanunu: Resmi Gazete Tarihi: 10.6.2003.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu Resmi Gazete Tarih : 30/6/2012
- Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1930
- <https://academia.edu/13430941/> Erişim Tarihi: 21 Eylül 2022.
- <https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/07 Ocak 2023>.
- http://aht112acil.8m.net/about_64.html: Resmi Gazete Sayı: 13943, R. Gazete tarihi: 01.09.1971. Erişim Tarihi: 5 Eylül 2022.
- <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/3008-sayili-is-kanunu> 16 Şubat 2023.
- <https://britannica.com/biography> Erişim Tarihi: 17 Eylül 2022.
- https://ceylanpinarmtal.meb.k12.tr/tema/icerikler/hayvan-yetistiriciligi-ve-sagligi-bolumu-hakkinda_2271238.html . Erişim Tarihi:8 Eylül,2022.
- <https://www.csgb.gov.tr/isgum/contents/baskanlik/tarihce> 21 Şubat 2023
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/213670> Erişim Tarihi: 07 Şubat 2023.
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/263389> 21 Şubat 2023.
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/308070> Erişim Tarihi: 05 Şubat 2023.
- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/isguc/issue/25444/268476> Erişim Tarihi: 18 Ocak 2023.
- <http://isg.ankara.edu.tr>. Erişim Tarihi: 01 Eylül 2022.
- <http://isguvenligi.net> Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023.
- <https://iskanunu.com/haberler/is-kazasi-bildirim-sureleri> 09 Şubat 2023.
- <http://izdo.org/Duyuru/944-meslek-hastaligi-nedir-meslek-hastaligina-bagli-haklar>, Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2022.
- <https://jinekolognet.com/hipokrat> 11 Aralık 2022.

https://gazimtal.meb.k12.tr/icerikler/neden-meslek-liselerini-tercih-etmeliyiz_9709559.html, Erişim Tarihi: 01 Ekim 2022.

https://hamidiyemtal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar Erişim Tarihi : 23 Ağustos 2022.

https://konyamtal.meb.k12.tr/icerikler/mesleki-ve-teknik-ortaogretim-sistemi-nedir_9794721.html. Erişim Tarihi:3 Ağustos 2022.

<https://listelist.com/is-guvenligi-ve-isci-sagligi> Erişim Tarihi : 25 Ağustos 2022.

<http://malisozluk.istanbulsmmmodasi.org.tr> 25 Ekim 2022.

<http://media4democracy.org/news/tarim-liseleri-gelecek-neslin-ncelikli-tercihi> Erişim Tarihi: 23 Eylül 2022.

<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/hakkimizda/mesleki-teknik-egitim-onceelikleri> Erişim Tarihi : 20 Ağustos 2022.

<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/hakkimizda/mesleki-ve-teknik-egitimin-amaci>, Erişim Tarihi: 8 Eylül 2022.

<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/egitim/yaygin-egitim> Erişim Tarihi: 27 Şubat 2023.

<http://meslekiegitimharitasi.meb.gov.tr/ogrenci.php> Erişim Tarihi : 25 Mart 2023)

<https://meslek hastaligi.net/meslek-hastaliklari-hastane-poliklinik-liste/> Erişim Tarihi: 25 Eylül 2022.

<https://mtegm.meb.gov.tr> Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2022.

<http://mku.edu.tr/files/1060> Erişim Tarihi: 19 Şubat 2023.

<http://ruzgarosgb.com.tr>, Erişim Tarihi: 20 Ekim 2022.

<http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/>. Erişim Tarihi: 21 Temmuz 2022.

<https://sgk.gov.tr> Erişim Tarihi: 19 Ocak 2023.

<https://szutestosgb.com.tr/is-sagligi-ve-guvenligi-nedir> Erişim Tarihi: 21 Şubat 2023.

<https://tamamlayicisaglik.com/blog/saglik/meslek-hastaligi-nedir> Erişim Tarihi: 05 Ocak 2023.

https://tdb.org.tr/icerik_goster.php?Id Erişim Tarihi: 18 Şubat 2023.

https://ttb.org.tr/n_fisek/kitap_1/33.html Erişim Tarihi: 16 Şubat 2023.

<https://urn.meb.gov.tr/egitim-ogretim.html> Erişim Tarihi: 19 Aralık 2022.

https://zmo.org.tr/yayinlar/kitap_goster.php?kodu=11 14 Mart 2023.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mehmet DEMİR

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi :

2000, Hacettepe Üniversitesi, SHMYO, Sağlık Teknikerliği, Anestezi

2017, Anadolu Üniversitesi, Kamu Yönetimi

2020, Atatürk Üniversitesi, Disiplinler Arası İş Sağlığı ve Güvenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi :

2023, KTO Karatay Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı, İş Sağlığı ve Güvenliği

Bildiği Yabancı Diller :

İngilizce

Bilimsel Faaliyetler :

INTERNATIONAL MEDITERRANEAN CONGRESS held on November 16-18, 2022 / Mersin, Türkiye, Measuring the Knowledge Levels of Nursing Students on Occupational Health and Safety by Survey

İŞ DENEYİMİ

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :

Hacettepe Gelişim Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Kurs Müdürü

Andeva Hayat Hastanesi Ameliyathane Şefi

Medicana Hastanesi Anestezi Bölüm Şefi

Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Şef, İSG Uzmanı, İlk Yardım Eğitmeni

Tarih: 27 Mart 2023

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.11.2021-19628

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-46409256-300-19628
Konu : Prof. Dr. Hüseyin Bekir Yıldız Hk.

08.11.2021

Sayın Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ
Öğretim Üyesi

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Hayvan Sağlığı ve Tarım Alanlarında Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Görüşleri isimli ekte başvuru evrakları verilen araştırma projesi çalışmasının Prof. Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ'ın sorumluluğunda, Yardımcı Araştırmacı olarak Mehmet DEMİR'in katılımları ile yürütülmesi ile ilgili İnsan Araştırmaları Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuz 01.11.2021 tarihli 2021/10/17 sayılı kararımızda değerlendirilmiştir. İlgili çalışmanızda Üniversitemizin adının geçmemesi, Covid-19 virüsü nedeniyle Ülkemizde yaşanan salgın sürecinde salgın için alınan kararlara uyarak ve araştırmanın yapılacağı kurum ve kuruluşlardan idari izin alınarak çalışmanız şartı ile kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Çalışmalarınızda başarılar diler gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek:Prof Dr. Hüseyin Bekir YILDIZ (10 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSNJL0R6J

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/kto-karatay-universitesi-ebys>

Adres: Akabe Mahallesi Alaaddin Kapı Caddesi No:130 Karatay/Konya
Telefon:444 1251 Faks:0332 202 00 44
e-Posta: rektorluk@karatay.edu.tr Web: www.karatay.edu.tr
Kep Adresi: ktokaratayuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Celaleddin ÇİBİK
Unvanı: Sekreter
Tel No: 444 1251-7258

W/T
M/nc

Ek 2. Araştırma İzni Onayı

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-38008060
Konu : Araştırma İzni (Mehmet DEMİR)

01.12.2021

KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Kurumsal İlişkiler Direktörlüğü)

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 22/11/2021 tarihli ve E-75599607-730.08.03-20964 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Disiplinler Arası İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Programı öğrencisi Mehmet DEMİR'in "Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin Hayvan Sağlığı ve Tarım Alanlarında Okuyan Öğrencilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkındaki Görüşleri" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın; Karatay Celaleddin Karatay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünde eğitim gören öğrencilere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde bir adet kitapçık ve bir adet CD olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Arz ederim.

Mustafa YILMAZ
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
- 2-Veli Onam Formu (1 Sayfa)
- 3-Katılımcı Onam Formu (1 Sayfa)
- 4-Anket Soruları (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Akabe Mahallesi Demir Satan Sok. No:4 Karatay/Konya

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (332) 353 30 50
E-Posta: istatistik42@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Ali Naci İŞİK -1210

Unvan: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

İnternet Adresi: <http://konya.meb.gov.tr> Faks:3323515940

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2197-034d-306c-96eb-8f6d kodu ile teyit edilebilir.

Win
Wind

Ek 3. Anket Soruları

1. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu hakkında bilginiz var mı? Açıklayınız?
2. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kanunları yeterli buluyor musunuz? Biraz açar mısınız?
3. Eğitiminiz süresince yeterli düzeyde iş sağlığı ve güvenliği hakkında size bilgi verildi mi? Açıklayınız?
4. Okulunuzdaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kuralları yeterli buluyor musunuz? Neden?
5. Okulunuzdaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili önlemleri yeterli buluyor musunuz? Neden?
6. Uygulama derslerinde, öğretmenleriniz iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uymanızla ilgili sizi uyarıyorlar mı? Biraz açar mısınız?
7. Öğrenci olarak uygulama esnasında iş sağlığı ve güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti gösteriyor musunuz? Açıklayınız?
8. Öğretmenleriniz meslek derslerinde İş sağlığı ve güvenliği konuları üzerinde duruyorlar mı?
9. Atölye dersleri öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Biraz açar mısınız?
10. Okulunuzda İş sağlığı ve güvenliği dersi olmasını ister misiniz? Açıklayınız?
11. Atölyelerde cihazların kullanımı ve çalışma prensibini anlatan yazılı uyarı levhalar var mıdır?
12. Atölyelerdeki çalışmalarda kişisel koruyucu donanımları(KKD) kullanıyor musunuz?
13. Çevrenizde iş kazası veya meslek hastalığı geçiren var mı? Açıklar mısınız?
14. Okuduğunuz alanda hangi iş kazaları meydana gelir biliyor musunuz? Biraz açar mısınız?
15. Okuduğunuz alanla ilgili meslek hastalıkların neler olduğunu biliyor musunuz? Biraz açar mısınız?
16. Atölyelerde kullandığımız cihazların tehlikeleri hakkında bilgilendirildiniz mi?
17. Temas sonrası kişisel temizlik önlemleri hakkında bilginiz var mı?
18. Temas sonrası kişisel temizliğinize özen gösteriyor musunuz? Nasıl?
19. Mikroorganizmaların yaptığı hastalıkları biliyor musunuz?
20. Mikroorganizmalardan korunma yollarını biliyor musunuz? Nasıl?
21. Sterilizasyon ve dezenfeksiyon hakkında bilginiz var mı?